

AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED UTÓDA

ELEK ÉS TÁRSA r.t.

Budapest, IV., Károly-körút 10. szám.

Szállítjuk árfelemelés nélkül kényelmes havi lefizetésre.

Kölon kikötés esetén, a meg nem felelő áru, 3 napon belül sértetlen állapotban minden kötelezettség nélkül visszaküldhető. Fenti feltétel az egyetlen biztosítéka az előnyös vásárlásnak, úgy ár mint minőség tekintetében.

„Lilly“ női reticule-kamara.

6x9 lemez és filmsomaghoz, kettős kihuzat.
Legfinomabb bőrúthuzat.
Legújabb Migdet-zár pillanat- és időfelvételre.
Iris fény szabályozó. — Kiugró kereső, függőleges- és hosszfelvételre. — Fémrészek finoman nikkelezve.

123. sz. Extra Rap. Ap. nállal	f: 8 K 78.—	Havi 4.—
124. sz. Extra Rap. Ap. nállal	f: 7 K 81.—	4.—
3 fémkazetta tokban	K 6.—	
1 filmsomag-kazetta	K 7.50	

Havi részlet K 4.—

Ujdonság! Ujdonság! „Kungária“ Klappkamara.

Legújabb Vario zár, idő- és pillanatfelvételre 1/100 1/200 1/500 másodperc. Ibo-Sector-zár, idő- és pillanatfelvételre szabályozható 1/100 másodpercig. — Iris fény szabályozó. — Kettős kihuzat hajtó csavarral a hátsó lencse használatára. — Finoman mintázott bőrúthuzat. — Fémrészek finoman nikkelezve. Kettős kihuzat. 9x12 cm. lemez és 8x10 1/2 cm. filmsomaghoz. Kettős kihuzat.

Árak 3 fémkazettával tokban	Fényerő	Gyújtótávolság	Varlo autom. zárral K	Havi részlet	Ibo-Sektor zárral K	Havi részlet
100 sz. Rodenstock Extra Rap. nállal	f: 7.7	135	78.—	4.—	90.—	4.50
101 sz. Rodenstock Hemi anastigm.	f: 7.2	135	85.—	4.50	95.—	5.—
102 sz. Rodenstock Tripl. Anast. Trynar	f: 6.8	150	90.—	4.50	100.—	5.—
103 sz. Rodenstock kettős „Eurynar“	f: 6.8	135	100.—	5.—	110.—	5.50

3 külön kazetta tokban 6.— K, 1 filmsomag-kazetta 8x10 1/2 cm. 8.50 K, 1 filmsomag-kazetta 9x12 cm. 9.— K, 1 elegáns váltáska 7.— K.

Laposkamara „Globus“

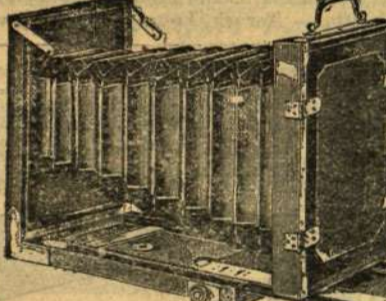
Nagysága ca. 3.5x12x15.5 cm., súlya ca. 800 gr. 9x12 lemez és 8x10 1/2 filmsomaghoz. Legfinomabb bőrúthuzat. Ibo vagy Koilos zár. Iris fény szabályozó, forgatható briliáns kereső vízszint-mérővel függőleges és hosszfelvételre. Kettős kihuzat a hátsó lencse használatára.

3 külön kazetta tokban	6.—	10.50	15.—
1 filmsomag kazetta	8.50	11.50	11.50
1 váltáska	7.—	11.50	13.50

Fizetendő 20 egyenlő havi részletben.

Szám	Az árak három fémkazettával tokban értendők	Fényerő	Gyújtótávolság	9x12		10x15		13x18	
				Ibo	Koilos	Ibo	Koilos	Ibo	Koilos
104	Rodenstock Extra rap. Aplan.	7.7	135	116.—	132.—	140.—	150.—	150.—	170.—
105	„ Hemi anastigm.	7.2	135	122.—	135.—	145.—	155.—	155.—	175.—
106	„ Triplanast. Trynar	6.8	150	132.—	144.—	150.—	162.—	162.—	182.—
107	„ Kettős anast. Eurynar	6.8	135	140.—	155.—	160.—	172.—	172.—	192.—

„Hungária“ utazókamara.

Ezen kamara valódi amerikai dióból készült, homályosan fényezve, kettős kihuzattal, a forgatható kupalaku fújtató bőrsarkokkal van ellátva, kettős fogas hajtócsavar, erős fémveretek.

Sz.	Árak 3 dupla kazettával	13x18	Havi részlet	18x24	Havi részlet
111	Zár, objekt. és állvány nélkül	70.—	3.50	90.—	5.—
112	Redőnyzár, állvánnyal Rodenst. Extra rap. Apl. f: 7.7	125.—	6.—	170.—	8.50
113	Rodenstock Eurynarral f: 6.8	160.—	8.—	218.—	11.—

Hensoldt prizmás látcsövek. „Stereo Walker“

Fokozott fényerő nagyobb objektívek alkalmazása által. Kiszélesített látókör új orthoscop okulárokkal, megátolva a képek a szélek felé való eltorzulását. Az egész látókörre kiterjedő éles látása a plasztikusan kidomborodó képek.

Mechanika: Térfogató és súly tetemesen kisebb. Fokozott szilárdság. Főtest és izület egy darabból öntve. Időjárástól védett, por és nedvesség behatolása kizárva. Éles látásra való beállítás.

„STEREO WALKER“	Nagyítás	Ára K	Havi részlet	HENSOLDT „STEREO“	Nagyítás	Ára K	Havi részlet
6x	170.—	8.50		6 vagy 8x	145.—	7.50	
8x	180.—	9.—		8x	165.—	8.50	
12x	190.—	10.—		12x	165.—	8.50	

„STEREO“ katonai látcsövek, különösenálló képességű erős használat és időjárás ellen. — Stereo katonai modell sárga tokban óv-kengyellet, 6 vagy 8-szoros nagyítás 145 korona. Havi részlet 7 korona.

„HUNGÁRIA“ felszerelés.

Teljes felszerelés, legfinomabb áthuzatu klapp-dobozban, pontos beosztásokkal. Tartalom: 1 tek. lemez, 1/4 l. Hydrochinon előhívó, 190 gr. fixizáló, 1/4 l. fixizáló, 1. mérő 50 gr., 2 lemez tartó, 3 machécsésze, 1 lámpa, 1 másoló keret, 1 szárító állvány, 12 lap celloidin papiros, 10 karton, 1 tubus ragasztó.

Árak:
6x9 cm. K 14.— 9x12 cm. K 15.—
10x15 cm. K 20.— 13x18 cm. K 25.—
18x24 cm. K 32.—

MEGRENDELESI IV. AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED utóda ELEK ÉS TÁRSA R.-T.-NÁL BUDAPEST, IV., Károly-körút 10. szám.

Ezennel megrendelem az alanti árut korona értékben, fizetendő korona havi részletben Budapestben Elek és Társa R.-T.-nél. Három havi részlet elmulasztása az egész számla összegét azonnal esedékessé teszi. Teljes kifizetésig tulajdonjog fentartva.

Jogomban áll az árut 3 napon belül sértetlen állapotban visszaküldeni.

Fizetendő Budapestben	kor.	fillér

Lakhely:
Kelet:
Név és foglalkozás:

„Hungária“ fémállvány.

Egy rántás, egy csavarás, egy forgatás, egy tolas elegendő az állvány felállításához és újból való összetételéhez.

5 részü hosszú nyitva 124 cm. összetolva 32 cm., súlya 600 gr. lapos fejjel K 24.—
6 részü hosszú nyitva 129 cm. összetolva 29 cm., súlya 700 gr. lapos fejjel K 26.—
6 részü magassága 150 cm., súlya 600 gr. gömbölyű fejjel K 24.—
4 részü magassága 126 cm., súlya 540 gr. gömbölyű fejjel K 15.—
4 részü leemelhető és forgatható fejjel K 18.—
Finom tok, valódi bőrből K 4.—

Franklin-Társulat nyomdája. Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

35. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) BUDAPEST, AUGUSZTUS 27.

SZERKESZTŐ HOITSY PÁL

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egész évre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona. A „Világkrónika“-val negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldíj is esztolandó.

MAGYAR VONATKOZÁSÚ ISMERETLEN KÉPEK A FIRENZEI KIÁLLÍTÁSON.

AZ A NAGY NEMZETKÖZI ünnepély, melylyel az olasz nemzet királyságának ötvenedik évfordulóját az „örök Róma“ történetének feltüntetése által emlékeztetbe idézi, Rómán kívül két város: Torino és Firenze, a királyság egykori fővárosai által rendezett nagy aranyú kiállításokban jut méltó nyilvánulásra, melyek a rómaiak és különösen Itália több ezeréves művelődéstörténetének képét tárják elénk.

Rómában Hadrián mauzóleuma, a pápák későbbi vára: a Castel Sant' Angelo Itália középkori történelmi, míg Diocletian Thermái a római világbirodalom emlékeinek gazdag sorozatát tartalmazzák. A Piazza d'Armi az ethnographiai kiállítás központja az olasz tartományok pavillonjaival és a Vigna Cartoninak nevezett völgyben a Villa Borghese alatt a nemzetközi szepművészeti kiállítás céljaira emelt pavillonokban Olaszország és a külföldi nemzetek, köztük a magyar, méltán az első helyen kiérdemelt elismeréssel mutatják be művészeik munkásságának eredményeit.

Végre Róma a királyság jubileuma ünnepére avatta fel II. Victor Emanuelnek Sacconi József tervei szerint az Ara Coeli templom helyén alkotott téren emelt óriási méretű emlékművét.

Torino a királyság megalapításának félszázados évfordulójára nemzetközi ipari kiállítást rendezett, míg Firenze virágkiállítással és az olasz arcképfestés műveinek bemutatásával járul az ünnep fényének emeléséhez.

Az olasz arcképfestés kiállítása a XVI-ik század végétől 1861-ik évig terjedő időszakba eső műveket tartalmaz. Ezt akarjuk néhány szóval ismertetni, bemutatva azokat a ké-

peket, melyek bennünket érdekelnek. A kiállítás a Palazzo Vecchio-ban bámulatosan szép keretet kapott, mert maga a palota egy nagy kiállítással ér fel.

Midőn a nemesség uralmának a firenzeiek véget vetettek, a népkormány oly „házat“ akart állítani, mint ezt a kiállítás katalógusának történelmi előszavában olvassuk, melyben teljes biztossággal tartózkodhattak és gyakorolhatták tisztjüket. A házat, melyet a „nép“, a „nép és község“, a „priorok“ palotájának nevezték, 1298 február havában kezdték építtetni Arnolfo

L. FERENCZ JÓZSEF FIATALKORI ARCKÉPE. — Sogni József festménye a firenzei arcképek kiállításán.

di Cambio által. A Signoria azonban nem várta meg az épület befejezését és már 1299-ben bevonult a keszen álló részbe és Dante is már itt volt prior.

De már 1303-ban harezosok tüzzel és vassal ostromolták a priorok „biztos“ házát és 40 év multán Gualtieri di Brienne foglalta el a palotát, hol 1343 júliusig zsarnokoskodott, midőn a fölkelés kiüzte az usurpatort burgundi harezosaival.

A XV. században folyton diszítették a palotát, hogy „álló legyen ezen város méltóságához“. A renaissance legnagyobb mesterei foglalkoztak a palota ékesítésével: Giotto, Donatello, Verocchio, Michelozzo, Pollaiuolo, Botielli, Ghirlandajo, Lippi, Benedetto da Majazzo.

Közben harezok, gyilkosok színhelye. Itt voltak foglyok Medici Cosimo, az öreg és Girolamo Savanarola, kit a palota előtti téren máglyán égettek el.

1495-ben épült a tanács nagy terme és az Ötszázak terme, melyhez Leonardo és Michelangiolo készítettek a cartonokat. A köztársaság megszűntével 1504-ben Medici I. Cosimo, Toscana nagyhercege vonult be a palotába, melyet ő és utódai folyton gazdagítottak Vasari, Stradano, Salviati és más művészek által.

I. Ferdinand volt a Mediciekből az utolsó nagyherceg, ki a nép palotájában lakott, mely „Palazzo Vecchio“ nevet nyert, midőn a nagyhercegi udvar a Pitti-palotába költözött át. Majd három század után új életre 1865-ben ébredt, midőn az olasz parlament székhelye lett és maradt 1871-ig. A firenzei község székházává pedig 1873. évben avatták. Története egyszerűbbé vált, de „elmult nagyságainak intő és buzdító emlékei tovább élnek“ és Firenze városa mindent megtesz, hogy azt régi fényébe visszahelyezze.

kedik, kicsit nyers, fölényes érzékeléssel, nagy-asszonyos-kaczerán, az öregsgüket emlegetik, nevetnek, apósom is tud így mókázva legyekedni, lám! Nem is állna rosszul neki; kár, hogy mindjárt-mindjárt eszébe jut, hogy ő a köztiszteltben álló családfe és szántsándékkal megfagy, elkomorodik egy percz alatt.

A vacsoránál, emlékszem, gyönyörűn, simán ment a felszolgálás, Zsuzsi szépen és idejére tálalt, a fogások remekül sikerültek, tudtam már, hogy nem fognak rajtam gáncosot lenni és egyre nyugodtabb, derültebb lettem, a mint az ételsor fogyott. A kedvek is élénkültek. Az asztal másik felén valami nagyon hamis, de szellemes kétértelműséget mondhatott Ilka, Agnes lányosan pironkodott, a rokonfiúk haragva kacagtak. Reviczky Tilda a táncos kar-kötőit csörgetve, sokat, túlélnken, kaczerkodva

háziasszonyos mozdulattal tereltem át az asszonyokat a vendégszobába.

Itt friss, füstelen és jószagú meleg volt, megint úrrá lett a vidám trécselő hang. Grózi a hálóba ment titokban borogatást tenni Agnes mellére, a ki most választotta a piczinyjét és halványan, szenvedőn ült köztünk. Jenőt behívtuk kissé, mert az édesanyja előszedte az ünnepi ajándékot. Szép, nagy, fedeles ezüst-serleg volt, üvegszekrénybe való, a talpán hét-ágúkoronás cimzerrel. Néztük, dicsértük.

— Honnan szedték, — de szép! Grófi ajándék talán? — kérdezte grózi természetesen.

— Nem, mondta napam ép olyan elfogulatlanul, — ez negyvennyolczban került hozzánk. Erdőd mellett két hétig feküdt egy magyar ezred, a tiszturak nálunk kosztoltak, nem

— Tessék, apa!
— Csak egy kérdést, lányom. Azt akarom, felelj meg arra, a mit kérlek.

— Hogyne, szívesen! — mondtam és ideges nevetés csiklándozott.

— El kell tűrnöd egy ilyen öreg ember jó-akarát, ha kéréten is! — folytatta, és kezében tartotta a kezem tartós, kenetes, türelmetlenül lassú szorítással. Mondd meg nekem, fiam, az a torta ott az asztal közepén mennyi pénzbe került?

— Megbocsásson, apa, — de...
— Ha megtagadod a feleletet, semmi jogom a többihez. Nem kénszeríthetek, hogy meghallgass.

— Ó, — hát hat forint volt, ha épen... De...
— Jó! Most mennyit fizettek az édes borokért? Tíz üveg volt, ha jól láttam.

PÁLFY MIKLÓS TÁBORNOK ARCZÉPE A DREZDAI KIR. KÉPTÁRBAN.
Crespi József festménye.

ISMERETLEN MAGYAR RUHÁS FIÚ ARCZÉPE CRESPI JÓZSEFTŐL.
(A mellette levő képpel való hasonlóságából következtetve Pálffy grófot ábrázol.)

MAGYAR VONATKOZÁSÚ KÉP A FIRENZEI ARCZKÉPKIÁLLÍTÁSON.

beszélt és aprósan, csöppenként ivott az édes borból. Az öregek dicsérték az ételeket, Jenő kockintott Istvánnal és úgy tett, mintha ő is inna. Akkor vettem észre, hogy a második fogás óta apósom nem nyul semmihez. Ijedten a feledékenységet kinalkozni akartam, de Jenő gyorsan, tiltakozóan intett felém. Hogy nem kell észrevenni!

— Jó ez a kappan, nászom, — megehetnéd! szolt felé akkor grózi kicsit provokálón, merészen.

— Köszönöm! Én csak egyféle húst szoktam enni vacsorára.

Jeges, kellemetlen, ros szándékú szó volt ez megint és engem hirtelen, hevesen futott el a harag érte. «Hát nem lehet kiengesztelni, nem hagy békén?» gondoltam dülva-fulva titokban. Jenő elterelte a szót. Ilka megint kacagott, grózi Csabára figyelt, a ki rákvörös volt már és hangosan beszélt a szomszédja fülebe. Éjfél-tájban nagyanyám intett nekem és komoly,

akarták ingyen, ezzel fizettek. Ők a haza oltáráról szereztek az ilyen holmit, zsoldban, így van magyarul, úgy-e? Mesés szép ezüstök voltak az ezredes tanyáján egy nagy ládában... Később előpakkolt még egy kis gyöngyházvirágokkal rakott ébenfadobozt is, hogy azt meg nekem adja. Ezt még hazulról hozta, Franciaországból, lánykorában adta neki valaki. Mint egy piczi koporsó, olyan volt.

Az ebédlőben már jó hangosan volt István bátyám a fiúkkal, politizált Kallóssal, a ki gyereke lehetett volna. Csaba akadozó nyelvel egyre Bankót s a cigánybandát emlegette. Nem volt szokatlan nekem a borközi élénkség, de most nem bántam volna, ha elmarad. Grózi emlegette is a készülődést. Akkor jött át közénk az apósom, a ki szándékosan hallgatva ült azóta színjózanon a lármázók között. Egy darabig várt, aztán mellém telepedett a kis dívánra, hogy beszélni akarna komolyan velem.

— Nem is tudom!...
— Másfél forint üvege. Ne szóljunk most a háromféle peccenyéről, csak még azt a gizgaz virágot szeretném tudni. Tél közepén...

— Ejh, — hát nem tudom én, apa! Mit akar ezzel?

— Hát nézd, leányom, a hogy számítom — huszonöt forint körül volt ma az egészen fölösleges kiadásotok. Csak egy estére. Azért, hogy mi, közel rokonok pár órán együtt legyünk. Nézd, a torta szinte egészben maradt. Ki bir annyit enni? És a drága boroknak mi a haszna? És virág!... Grófi háznál is megmondolják, kipusztítsák-e az üvegházat ilyenkor. Édes leányom, hallgass egy tapasztalt örege, a mig nem késő. Ettől féltem én mindig, látod, most már megmondhatom. Lejtő ez, a romlás felé vezet. Még fiatalok vagytok, térjetelek észre, a mig nem késő, én mondom neked!

Hallgattam konok, megmervített arczczal az emelhangú, szószekies beszédet. Mit mond-

jak? Csak itt volna Jenő. Vajjon van valami igaza? De így beszélni, ilyen utálatosan! És mikor jól tudom, hogy úgy is, mindenkép ki nem állhat engem. Egyszerre türelmem-vesztve kirántottam a kezem a tenyeréből.

— Apa, hagyja el kérem, — mi tudjuk ezt... mi jónak láttuk. Én nem birom eltűrni a prédikációkat.

Elakadtam hirtelen és éreztem, hogy elhalványulok. Már ki volt mondvá, tudtam, hogy ha száz évig él is, soha-soha meg nem bocsátja, holtáig felemlegeti. Hát mindegy! — gondoltam akkor dacosan. Láttam, hogy feláll és int a feleségének.

— De apám, — miért ilyen hirtelen? — sürgölődött Jenő. — Hisz a lovászmesterek kocsit küldenek...

— Nincs helyem a házatoknál, fiam! — mondta fagyos-kegyetlenül és röviden búcsúzott a többtől. Én ideges sirással ástam a dívánvankosba a fejem, grózinak Ilka beszélt el lihegve és megbotránkozva, mert ő félfülle ideleskedett az imént.

— No már megengedj, nászom — kicsit jobb időt kereshetnél volna ki erre, az bizonyos! — mondotta döntőn és komolyan.

— Kedvesem, — szolt bele lány asszonyhangján a napam is, a mig a lorgonját gyorsan kapkodta szeme elé, — kedvesem, itt Jules mégis csak vendég. És az urának apja.

— Nem volt igaza ebben.
— De azt másképp kellett volna megmondani. Egymásra nézett a két öreg asszony, olyan idegenül, mint az egész lényük, fajtájuk, életük.

— Magda, — mondta grózi anyás szigorúsággal, a miből a legnagyobb szolidaritás érzik, — ki kell kísérni!

Egyszeriben felkeltem, hogy utánuk menjek. Kinn voltak a hideg, havas tornáczon, a többiek is kiléptek utánunk elnémultan és értetlenül. Apósom a befagyott kilincset rángatta már.

— Békítsd ki! — hallottam az asszony könyörgő, szinte alázatos suttogását, a hogy a fia vállát simogatta félénken. De Jenő ebben a perczben vette észre, hogy én kendő nélkül mentem a hidegre. Ijedten lépett hozzám, hogy bevigyen.

Csabat, az öcsémet láttam akkor, a hogy dülöngve, részegen botorkált a többiek előtt, egyszer csak Vodicskáké elé került és harciasan próbálgatott megállni, szemükbe nézni.

— Mit ok-okoskodnak maguk, mi-mi-mit bugriskod...

Az öreg némán kerülte ki. Akkor a fiú botlott egyet, a kerítésnek esett és belefogózott.

VIDÉKI LÁNYOK A LELEPLEZÉSEN.

Feje lekonyult és száján utálatos büfögő hangokkal ömlött az undokság.

— Ez, látod, — mondta akkor Vodicska a fiának, — ez nálatok a rendje! Ide keveredtetl! Elmentek.

A megzavart, méltatlankodó, boros, hangos, pártomat fogó társaságban hirtelen, hűvös idegességet éreztem akkor. Alig vártam, hogy induljanak ők is.

— Micsoda újmódi lesz ez, pocsek, piszliczár világ! — hangzott fékezetlenül már az István háborgó haragja, az utczán, az alacsony ablak alatt. Miféle új szentenciák, a miért egy fiatal legény jót iszik.

— Hát a házisült torta olecsóbb bizony, bor is elég lett vón a mi termésünk; de szeribe egyszer! Jót akart! Majd kikoplják maguk közt. Mondogatta grózi, mintha a rendesnél piczinynyel határozatlanabb hangon.

— Nagy vendégségek vannak pedig ő köztük is a cseléduvarban, csak hát persze könnyű úgy, a gróféból!

— Így felizgatni a szegény asszonykát, hogy tudhatják, hogy nem ártalmas-e már? — hallottam éleskedni az Ilka hangját még a

búcsuzó, oszladozó csoportban. Végre esend lett. Jenő egy fotóbe süllyedve, kedvetlenül, némán, kinosan rágta a szivarját.

(Folytatása következik.)

A BŰN ÉS NYOMOR TANYÁI.

Képek a földalatti Budapestről.

A budapesti szegénység és gaszág fészkeit közönségünk jóformán csak azokból az ujságcikkkekből ismeri, a melyeket egy-egy «diszrazzia» nyomán kezdő riporterek irnak érzélgős jelzőkkel tarkítottan. De itt nem is könnyű tiszta képet adni. A magyar főváros nyomora speciális és aránylag nagyobb, mint a párisi, vagy londoni. Legmarkánsabbul épp egy idegen jellemezte, ne tessék rajt mosolyogni: egy öreg kínai. Pár éve színtelenül ellettek Pestet a ferdeszemű, csöndes, finom mosolyú sárgák, a kik mindenféle kőszobrot, stilizált Buddha-bálványt és majmokat ábrázoló groteszk hamutartót kinalgattak. A mindentudó Krecsányi detektívfiók igazolhatja, hogy tisztességgel

A SZOBOR, KÁLMÁN EDE MŰVE.

EGY BÉLA KÉPVISELŐ LELEPLEZŐ-BESZÉDET MOND.

A PÉCSVÁRADI KOSSUTH-SZOBOR LELEPLEZÉSE. — Jely Gyula felvételei.

keresték a kenyérüket — azaz rizsüket — és különös, de némely tekintetben irigylésre méltó kommunizmusban éltek a Vörösmarty-utca egyik födele alatt.

— Érdekes itt csatangolni? — kérdeztük egyszer a vezérüket, egy ritkaszakállú, fehér-czopfos, de csudásan fürgé öreget.

— Yes, ao yes! — felelt. — Sehol még ilyen urak nem voltunk... Ez a kultúr világ legszegényebb városa.

Nagysokára tudtam megérteni a paradoxonnak tetsző állítást... Messzi Ázsiában túlszűfolt a hazájuk s óriási rajokat bocsát ki többfelé. Newyorkban például rémesen fantasztikus világ a khinai negyed. A Jenki lenézi a maréknyi rizsen élő — de megélő! — kinézert, a ki sokadmagával húzódik meg egy-egy oduban. S az öreg khinai, miután a félvilágot bejárta, nálunk jutott először abba a helyzetbe, hogy úrnak is érezhette magát a bennszülöttekkel szemben: különb lakása volt, mint száz meg száz pestinek. Meg is tollasodott. A tél óta nem látni már itt ferdeszemű utcazi kereskedőt: hazatértek az összekuporgatott pénzükkel.

A vén khinai nem fordult meg ötven-hatvan razzian, mint csekélységem tíz év alatt, de azért keservesen találó véleményt adott Budapestről. A Szajna táján, a fortif-oknál vagy a Themse partján, a Withechapelben találhatunk száználmas nyomort, — az angyalföldi Zartzky-telepen vagy a budai Villányi-úton speciális gaszágokra is akadnak, döbönetes viszszaélések sorozatára, hihetetlen fajtájú uszorrára, a humanizmus legborzasztóbb megcsúfolására.

*

Éjjel bandukoltunk, hárman a város legmodernebb részén: a fehérvári-út környékén, a hol tucaatszor tucaatosan épültek a tetszetős külsejű bérlapokat, vacuummal, gőzfűtéssel, hallokkal, melegvízes vezetékkel stb. Közvetlenül mögöttük, a Villányi-úton öt hosszú, egyemeletes ház, nagy kéményekkel. Messziről: virágzó gyártelep. Közélről: pesti pokol. Balla Jenő kollegám tudta meg a furcsa történetét.

— Ez a hatvanhat holdnyi terület valamikor egy francia részvénytársaságé volt, a mely óriási téglagyárat akart létesíteni. Az öt képményes épület föl is épült az égető kemencékkel, a mikor valami krach ütött be, a társaság megbukott s egy élelmes budapesti ember az egész komplexumot megkapta hetvenhetezer koronáért... Az ember azt hinné, hogy paragon hever a nagy terület, pedig az élelmes úr pénze így könnyebben és többet kamatozik. Nem kell építtetnie, tőkét befektetnie s mégis átlag ötezer korona a tiszta haszna havonként. Mert egy kicsit kipucolták a kemencéket és kiadták — munkáslakásokul. Az öt épületben háromszázhatvan kemencéből csináltak lakást, s ez évenként legalább ötvenkétezer koronát hajt.

Micsoda lakások! Kapu nincs, a tetőt lefordta a szél itt is, ott is. Konyha, ebédlő, hálószoba: együtt van, négy méter hosszú, három széles. A bűzös helyiségekben férfiak, nők, gyerekek, összevissza, rakáson, hogy télen az egymás testével melengessék didergő tagjaikat, de sokan kutyát-macska is odavesznek, hogy a kályha melegét pótolják.

A részletezést nem lehet folytatni a nélkül, hogy visszatérjünk, undorkeltő ne legyen az irás is. És Budapest különböző részein száznál több ilyen nyomortanya van. S látnunk olyan házakat — a Dagály-utczában, — a hol víz nem volt s az emberek a két héttel előbb lehullott, megfagyott hóval csillapították a szomjúságukat. Nyáron pedig innen indult ki a «küteges tifusz» meg a kolera is tavaly. Visszagondolunk a hajléktalanok menedékhelyére: pazar várkastélynak mondhatjuk a ház-uzsorosok istálló és ólai mellett.

A konkrét adatokat nem vehetjük sorra ilyen cikkekben s most csak egy jellemző epizódról szólunk. Miután dr. Bárczy István polgármester a közgyűlésnek háromezer új kislakás építését ajánlotta, gondoskodni akart egyben arról is, hogy az olcsó lakásokba valóban szegény emberek jussanak s ezért megkereste dr. Boda Dezső főkapitányt, hogy rendezzenek együtt tömeges lakásrazziát. Nyolcz-

Dunky testvérek fényképe.

Dr. JANCSÓ GYÖRGY, A KÜLFÖLDÖN ELHUNYT KOLOZSVÁRI EGYETEMI JOGTANÁR.

tíz bizottság működött a kerületek negyven körzetében a szükséges kérdőlapokkal... Most száz kép közül egyet: a város belső részében, az Izabella-tér 7. szám alatt a földszinti 5. számú lakásban tizenhat ember és ezer poloska, csótány, svábbogár, egér, piszok és bűz. A lakók mind a földön, még szalmaszák sines. Egy éjszakára húsz fillért fizetnek. A kérdőlapot valamennyien kitöltötték azzal, hogy nem memek városi lakásba, mert ott ilyen olcsó helyet nem kaphatnak. A városi lakásban gondos az ellenőrzés, ott nem lehet tizenöt-húsz albrélót tartani.

*

Betörőket hajszoltak a detektívek, de Kőbányán egyszerre csak nyomuk veszett a gonosztevőknek. Nagysokára jutottak a talány nyitjára, a mikor női írású anonim levél érkezett a rendőrségre. Az ismeretlen besugó elárulta, hogy a betörők fészke a kőbányai katakombákban van.

Éjjel nagy rendőrsapat lepte meg őket s akkor fedezték föl Budapestnek ezt a különös, földalatti részét. Évtizedeken, sőt századokon át ásták, vájták ki ott a mészköveket s hosszú ideig országszerte építkeztek a kőbányai termékekből. Így aztán több kilométernyi labirintus támadt lassankint, a mely elnyúl az Óhegy alól a Maglódi-útig s másfelől egészen a Kápolna-térig. Már 1848-ban kitűnő búvóhelyül szolgáltak ezek a katakombák, a mikor Hentzi csapatai elől menekültek oda az emberek. Borpincéznek is használták egy részüket, de aztán többfelé bedőlt az üreg s akkor beteszéskázták, vagy betemették a lejárók legtöbbszörét.

Harmincz-negyven évig titokzatosan, elfeledten maradtak a katakombák — akárcsak a budaiak, a melyekről máskor beszélünk — és csak a betörő-népség tudta, mire jó a földalatti útvesztő. Biztonságos tanyákat rendeztek ott be s vizük is akadt bőven: jobbról-balról mély kút van lent, a fenékén tisztavízű forrással. A gonosztevők lopott csillárokat akasztottak föl a legtagasabb üreg mennyezetére, perzsaszőnyegekkel borították a földjét és aranykupából is itták a pezsgőt — megfelelő hölgytársaságban.

Az anonim levelet bosszúból írta egy faképnél hagyott leány. A mikor a rendőrök behatoltak, épp nagy mulatság folyt és halálos revolverharcz árán tudták csak ártalmatlanná tenni a latrokat.

Azóta rendszeres hajtóvadászatok szoktak lefolyni a katakombákban és meglehetősen ismerik már a tekervényes utakat, a mélység sötét búvóhelyeit.

Ujabbán már becsületes lakói is vannak a földalatti Budapestnek, az Óhegy magasabb szintű barlangjainak. A fővárosi lakásinség kényszerítő ereje hajszolta oda őket s a ki tamáskodva csóválná a fejét: nézze meg a

hiteles fotografiáikat. Lassankint ötvennél több ilyen képet csináltunk s az Urániában fogjuk valamennyit bemutatni a következő szezon derekán. Dr. Boda Dezső főkapitányt, a ki segítségünkre volt a nehéz munkában, igazán megilleti a hálás köszönet. Nem szimpla látványosság kerekedik az előlebből, hanem tán szociális jelentőségű iniciativa is, a mely fölrahatja egy kicsit a társadalom lelkiismeretét.

Tábori Kornél.

ÚJ CSILLAGOK.

A legritkábban előforduló és legérdekesebb csillagászati események egyike, új állócsillag föltűnése köti le mostanában az asztronómusok érdeklődését. Az állócsillagok nyugodt harmoniájába disszonáns hangként merült fel egy új csillag, egy új nap, a miről eddig nem volt tudomásunk, a minek eddig legapróbb nyomát sem láttuk még. A keletkezésük oka ismeretlen. Számunkra csak a hirtelen felvillanásuk van adva, a miből lehetetlen arra következtetni, hogy mi előzte meg ezt a hirtelen fellobbanást akkor, mikor még a világűr sötétsége eltakarta előlünk az új csillag embrióját. Igaz, hogy a világtörténelem folyamán már elég számos példa akadt új csillagok keletkezésére, de ezek megfigyelése, különösen a régebbi időkben, olyan hiányos, hogy nem sorozhatók be a tudományos anyag közé.

A tizenharmadik századig csaknem kizárólag a kínai csillagászok megfigyeléseire vagyunk utalva, melyek a *Ma-hua-lin* krónikájában találhatók. Ez a krónika magában foglalja az összes kínai megfigyeléseket, melyek üstökösökre és más hasonló rendkívüli égi tűneményekre vonatkoznak. Benne vannak az új csillagok is, csak hogy a kínai asztronómusok ezeket is félig-meddig üstököszerű tűneményeknek tartották s így meglehetősen nehéz elválasztani őket az esetleges csóva nélküli apró üstökösöktől. A későbbi megfigyeléseknek sem igen van értékük a mai tudomány előtt egészen az 1876 november 24-én felfedezett *Nova Cygni*-ig. Ez volt az első új csillag, melyet a színképelemzés módszereivel vizsgáltak meg s jőformán csak ettől a pillanattól kezdve lehetett szó arról, hogy az új csillagok jelenségét megmagyarázzuk.

A legközelebb fekvő hipotézis az volt, hogy az új csillagok két sötét égitest összejutásának útján keletkeznek. A mozgás mérhetetlen energiája az összetalálkozás pillanatában hővé változik s ennek következtében mindkét égitest izzóvá lesz, megolvad és összeolvad. Csakhamar tarthatatlanná vált azonban ez a magyarázat, mivel nem volt megérthető segítségével már az sem, hogy az új csillagok fénye miért csökken olyan rövid idő múlva. Mert az új csillagok fénye, a mely hirtelen növekedik, ép oly hirtelen csökken is. Néhány nap, néhány hét, vagy hónap alatt a gyorsan nagy fényűvé vált új csillag rendszerint egészen jelentéktelenné válik, sőt sokszor el is tűnik végképen. Lehetetlen, hogy egy teljes egészében izzó égitest ilyen rövid idő alatt annyira kihűljön, mikor eddigi tapasztalataink alapján azt kell hinnünk, hogy egy-egy ilyen nagy égitest kihűléséhez ezer meg ezer millió esztendő szükséges.

A *Nova Cygni* és az 1901 februárjában megjelent *Nova Persei* spektroszkópiai megfigyelése annyi anyagot szolgáltatott, hogy ezek alapján annyira mégis eljutottunk, hogy most már tudunk elképzelni olyan folyamatot, a mely lehetséges magyarázatot szolgáltat az új csillagok keletkezésének elméletében. Különösen a *Nova Persei* megfigyelése volt értékes ebből a szempontból. Ez volt ugyanis az első *nova*, a melyet még akkor fedeztek fel, a mikor fényessége még növekedésben volt. A színképelemzés első időben egész váratlanul semmi olyan dolgot nem mutatott, a miből valamire következtetni lehetett volna. A színkép egészen folytonos volt, nem tartalmazott sem fényes emissziós, sem sötét abszorpciós vonalakat. A későbbi fényesökkenés folyamata közben aztán lassanként előtűntek az egyes elemeket jellemző vonalak a színképben, jelezvén a hidrogén, a calcium, helium, nátrium jelenlétét úgy izzó, mint rendes állapotukban. A további fényváltozás alatt az új csillag foly-

1. Az angyalház Kőbányán, a hol a rendőr egy betörőt keres. Hátl dűledező, már nem használt bor és sör pincze. — 2. Azelőtti disznóló, most lakás, a melyben még albrélok is tartanak. — 3. A kőbányai barlanglakások egyik bejárója. — 4. A lírheud téglaház-telep Budán. — 5. 300-nál több ilyen zsúfolt-lakás van a Villányi-úton téglakemencékben. — 6. Munkásasszonyok az egyik barlanglakásban. — 7. Zsúfolt lakás a Kápolna-utczában (éjszakai fénytől magnéziummal.)

A BŰN ÉS NYOMOR TANYÁI

tonos színképe mind jobban és jobban elmosódik és eltűnik a világszíntől kezdve, míg végre csak egy nem folytonos színkép marad meg, hasonlóan az égi ködfoltokéhoz.

A fejlődésnek ez a lefolyása minden új csillagnál ugyanaz volt s ennél fogva igen valószínűnek lehet tartanunk a Zöllner-féle hipotézist, a mely a színképelemzés adatainak is minden pontban megadja az értelmezését. Ez a feltevés a következőképpen képzeli el az új csillagok életét. Egy közönséges csillag kihűlésének lefolyásában elérkezik addig az állapotig, a mikor az izzó égitestek felszínét egy már megszilárdulni kezdő réteg borítja.

Az égitest ebben az állapotában láthatatlanná lesz, mivel az őt borító szilárd kéreg nem világít. Megtörténhet azonban, hogy valamilyen kémiai folyamat vagy esetleg egy véletlen külső erő hehatása alatt ez a külső kéreg megtörik, a minek az lesz a következménye, hogy a belül nagy feszültségben levő izzó anyag a törésen keresztül a felszínre bugygyan s előnti a szilárd kérget. Az izzó anyag kiáradása a már láthatatlan vagy csak igen gyenge fényű csillagot ismét hirtelen ragyogóvá teszi, de természetesen csak rövid időre, mert a felszínre került izzó réteg azonnal hűlni kezd s igyekszik a már egyszer elért

fejlődési stádiumot ismét helyreállítani. A kiömlés pillanatában nagy mennyiségű gáz lesz izzó állapotban szabaddá s ezek színképeként látjuk a fényes emissziós vonalakat. A gázok azonban csahamar kihűlnek, nem világítanak többet, hanem ellenkezőleg elnyelik az alattuk levő izzó felszín által kibocsátott sugarak egy részét s ezzel létrejönnek az elnyeletési vonalak.

A szilárd kéreg hirtelen megrepedésének oka sokféle lehet s erről már igazán bajosan szerethetünk tudomást. Lehetséges, hogy az égitest belsejében olyan kémiai átalakulások történnek, melyek robbantásszerű hatással járnak,

de ennél valószínűbb az, hogy külső erők hozzák létre a szilárd kéregben keletkező repedést vagy törést. Seeliger azt hiszi, hogy egy kőbor köddel való találkozás az a külső erőforrás, s ennek a nézetnek igen nagy a valószínűsége. Egyrészt azért, mert a világűr valóban csaknem tele van ilyen nem látható ködgomolyaggal, másrészt a megfigyelés sokszor mutatta azt is már, hogy az új csillagok körül igen gyenge fényű ködfolt terül el. De van még egy ok is, amelyik Seeliger mellett szól s ez az, hogy az új csillagok szinképe, a legutolsó fokon teljesen megegyezik a ködfoltok ismert szinképeivel, a miből magából következtethetők, hogy az új csillag helyén, illetve körülötte ködfolt van és marad meg.

Ezek a megfontolások és magyarázatok minden eddig felfedezett új csillagra alkalmazhatók s körülbelül típusosnak tekinthetők. A legújabbban felfedezett nova is csak ezt bizonyítja. Ezt az új csillagot Mrs Fleming fedezte fel, illetve találta meg a régebben felvett fényképeken. Mrs Flemingnek régóta speciális foglalkozása az új csillagok keresése s az utolsó két évtized alatt csaknem minden új novát ő talált meg, összesen már tizenötöt. Mivel az új csillagok csaknem kizárólag a Tejút közvetlen szomszédságában keletkeznek — ennek az okát még alig merjük sejtetni, mivel maga a Tejút is többé-kevésbé misztikus még előttünk — Fleming ezt a környezetet fotografálja szorgalmasan, hogy később a felvételeken megtalálhasson minden újabb változást.

Az idén talált új csillag a Sagittarius csillagképben van s a neve Nova Sagittarii No 2. (A No 1-et ugyanabban a csillagzatban szintén Fleming fedezte fel 1898-ban.) Legelőször március 21-én vált láthatóvá mint 7-8-edrendű apró csillag s fényessége már június 10-ikéig majdnem egy egész egységgel csökkent. Ezután egészen szeptember 7-ig lehetett megfigyelni s a szinképében a hidrogén vonalak igen nagy számban és élesen voltak láthatók. Összesen harminczhárom fénykép van róla, egészen szeptember elejéig, a mikorra azonban olyan gyenge fényűvé csökkent, hogy a Fleming által használt fényképező távcső számára már láthatatlanná vált.

Legutolsó ízben Campbell látta október végén a Harvard obszervatórium nagy, huszonnégy hüvelykes refraktorával, mint egy kis tizenegyedrangú csillagot. Szinképet már nem is lehetett nyerni róla.

A megfigyelésekből bizonyos, hogy ő is az ismert nova-típushoz tartozott rövid életében s ezt a megállapítást a Zöllner-Seeliger-féle magyarázat egy újabb megerősítésének tekinthetjük. De csakis ennyinek, mert újat nem mondott semmit sem ez a nova, a minthogy műszereink gyarlósága miatt ilyen apró, alig látható égitestek megfigyelése nem is igen járhat jelentősebb eredménnyel. Az új csillagok elméletében még tisztázandó problémák megoldásával várunk kell addig, a míg a véletlen nem hoz egy a Nova Perseihez hasonló — mondhatnánk kiadós megfigyelési objektumot.

A csillagászatban abban rejlik a hátránya a fizikus felett, hogy nem áll módjában kísérletezni. Türelemnek kell lennie, a míg a természet szeszélye nem hoz számára újabb adatokat s képesnek arra, hogy befejezetlenül, megoldatlanul félre tudjon tenni egy-egy problémát.

Sztrokay Kálmán.

A KÉT BULWER-LYTTON.

Harminczöt évvel ezelőtt nagy bánatot és megilletődést keltett a lisszaboni udvarnál, hogy Viktória királynő, miniszterelnökének, Disraeli Benjaminnek előterjesztésére, India alkirályává nevezte ki lord Lytton Róbertet,

Angliának a portugál királyi udvarhoz küldött követét. A Lytton-házaspár, nemes erényeivel, körülrajongott kedvence volt Lisszabon előkelő társadalmának, de szeretett barátja a királyi udvarnak is. «Gyan is hihettem volna, — írja a távozóhoz írt levelében az ősz Ferdinánd király, — hogy oly hamar elvándoroljatok... Soha, de sohasem fogom önöket elfelejteni!» S ugyanakkor egy öreg szolga, ki másodízben volt tagja Lyttonék háztartásának, meghalt bánatában gazdáinak elszállításra kész útimalhái közt.

Ilyen volt az ifjabbik Bulwer-Lytton, ki immár közel húsz éve pihen sirboltjában atyja, Bulwer-Lytton Edward, a nagy regényíró oldalán. S az apa? Abban az életrajzi kötetben, melyet fia szentelt emlékének (The Life, Letters and Literary Remains of Edward Bulwer, Lord Lytton, by his Son), ezt a szép mondatot olvassuk róla: «Erényei egy jó ember erényei, hibái egy nagy ember hibái voltak.»

MONA LISA, LIONARDO DA VINCI FESTMÉNYE, MELYET A PÁRISI LOUVRE-BÓL ELLOPTAK.

Igen, ritka erények és megérthető hibák tették az életét a múlt század e nagy angol regényírójának, ki nemes anyagból gyúrt történeteivel egy letűnő nemzedék bámult és szeretett mesemondója volt. Egy-egy fehérhajú aggastyán vagy matróna szemében még most is kigyúl a régi tűz, ha felújul emlékeztetésben a két Beaufort-fű meghatóan romantikus története, melyet Vajda Péternek, a nagy természetleírónak bámulatosan gyarló fordításában (a címe: «Éj és korány») adtak kézről-kézre nagyapáink több mint hatvan évvel ezelőtt; s ha az ifjabb nemzedék a «Quo Vadis» megragadó olvasmányáért lelkesül, a régiek méltán mutatnak rá «Pompeji utolsó napjai»-ra, Sienkiewicz híressé vált regényének mintaképe, mely örökéletű dicsősége Bulwer géniusának.

A Bulwer-Lyttonok szellemi kiválóságát minden valószínűség szerint az a szerencsés vérekeveredés állapította meg, mely két ősrégi angol nemzetség véreét egyesítette Bulwer W. E. tábornoknak és Lytton Erzsébetnek 1798-ban kötött házasságával. A Bulwerek már a norman hódítás előtt Skandináviából vándoroltak be Angliába; a Lyttonok kelta eredetűek

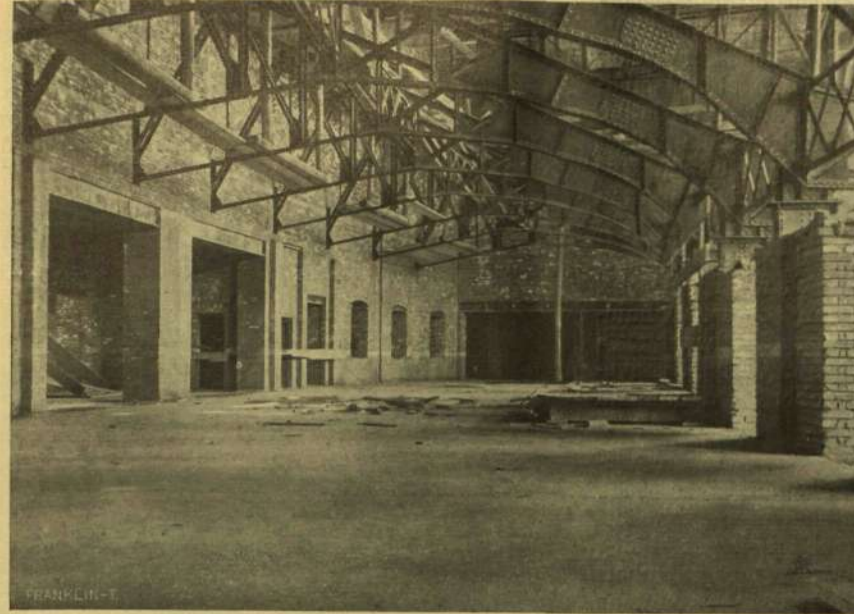
A szép Lytton Erzsébet fiára és unokájára a faji tulajdonságok e találkozásából öröklődött át az elmésségnek és szilárd akaratnak szerencsés adománya. Az apáról a hatalmas akaratérő, az anyáról a költői tehetség. Mert a Bulwer-Lyttonok ősnője, a szép Lytton Erzsébet, maga is írt s festett. A múlt század elején megjelent egy kis kötet költeménye, melyeknek legnagyobb részét tizennégy és tizenhét éves kora közt írta. Fiában és unokájában is korán jelentkeznek az írói hajlam. Edward, a későbbi nagy regényíró, tizenhárom és tizennégy éves korában írta meg «Izmael» című zsenyéjét, unokája, a későbbi indiai alkirály pedig tizenkét éves korában egy igen csinos és kedves kis költeményt írt testvérnőjének emlékkönyvébe.

Mindezt Lytton Róbertnek atyjáról írt könyvéből tudjuk meg; de szerencsésen kiszélesíti és végtelenül vonzóvá teszi ismereteinket a Bulwer-Lytton család két nagynevű fiának élet-történetéről az a rendkívül érdekes és becses levélgyűjtemény, melyet lady Balfour adott ki nemrég atyja, lord Lytton Róbert hagyatékából (Personal and literary letters of Robert first Earl of Lytton, edited by Lady Betty Balfour. Két kötet. London, Longmans).

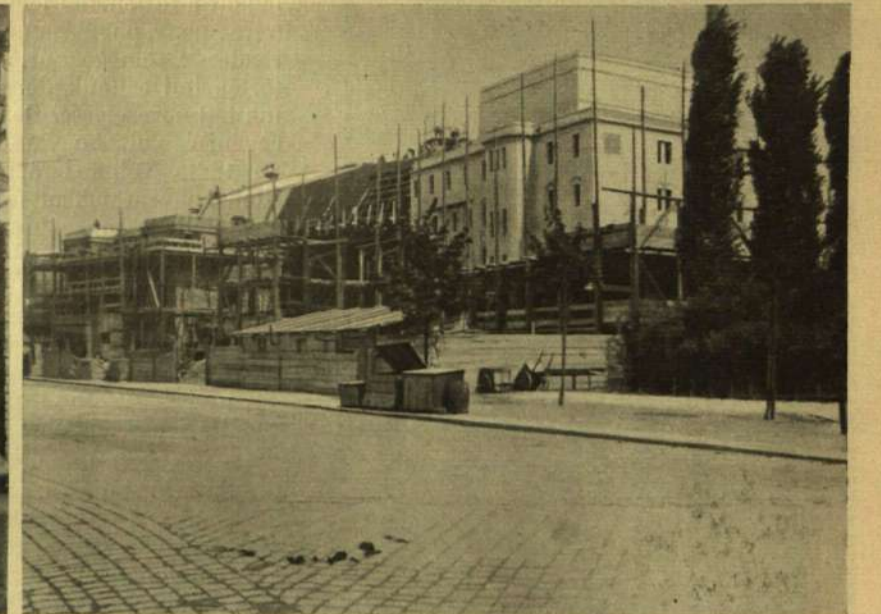
A Lyttonok vajmi ritkán voltak házasséleltükben boldogok. Bulwer Edward önéletrajzában «elvált szülők gyermekének» mondja édesanyját, de már kicsiny korában elvált szülők gyermeke volt a saját fia is. Pedig a nagyregényíró házassága szerencsés auspiciummokkal kötött meg. Huszonkét éves korában, hazatérve Párisból, alig vetheti le útiruháját, s anyja egy társaságba viszi, hova fiának megérkezése előtt elígérkezett. «Nézd, Edward, — szól hozzá egyszerre anyja, midőn már ott ültek egymással szemközt a theázók asztalánál, — nézd azt a kimondhatatlanul szép arcot! Nézz csak oda! Ugyan ki lehet?» Bulwer közömbösen hátratekint és — beszél önéletrajzában, — megpillantotta «végzetét» Doyle-Wheeler Rozina egy ir vidéki nemesember leánya volt. Atyja tizenhét éves korában házasodott meg, feleségül véve egy szokatlanul szép tizenöt éves leányt. Két leány gyermekük született, s házasságuk a nő összeférhetetlen természetű miatt korán felbomlott. A szép Rozina mindenképpen anyja leánya volt. A háztartás gondját viselni nem tudta, de nem is akarta, s ez Bulwerre nézve annál nagyobb csapás volt, mert anyja, ki elienozta házasságát, megtorlásul kitagadta s megvonta tőle mindenanyagi támogatást.

Bulwer, hogy rangjához illő háztartást biztosíthasson feleségének, nagy munkásság terhére vette vállára. Harmincz éves sem volt, s már megírt hét nagy regényt, egy drámát, kiadta «Angolország és az angolok» című munkáját s temérdek cikket és dolgozatot írt névtelenül az angol újságokba és folyóiratokba. Ily módon megkeresett évente negyven-ötven ezer koronát, a mi abban az időben példátlan írói jövedelem volt. A túlfeszített és szinte szüntelen munka végtelenül érzékenyvé tette idegeit s elviselhetetlenné feleségének zsarnokságát és indulatosságát, mely gyermeküket, a kis Róbertet sem kímélte meg ártalmától. Kilencz évi együttélés után Bulwer elvált a feleségétől. De az még a szakítás után is elkövetett minden tőle telhetőt, hogy megkeresse életét. Írt egy pasquilszerű regényt, melynek csak az volt a célja, hogy közmegegyezésnek tegye ki volt férjét, s egy nagynevű magyar tudós beszélt el, hogy a hatvanas években jelen volt egy angol választógyűlésen, melyen Bulwer programbeszédét hevesen gesztikulálva és becsmérő szavakat szórva igyekezett megzavarni egy önmagából kikelt női szónok: Bulwer egykori felesége.

Ily családi viszonyok közepette szomorúan

RÉSZLET AZ ELŐCSARNOKBÓL.

KÜLSŐ RÉSZLET.

telt el az ifjabbik Bulwer Lytton kora ifjúsága. Az apa alig foglalkozhatott gyermekével. Nevelését majdnem kizárólag meghitt barátjának, John Forsternek vezetésére bízta, míg ő maga szakadatlanul munkájának élt, s évente alig néhány hetet tölthetett gond nélkül fia közelében. A fiú a diplomáciai pályára ment s kivételesen fényes sikerek jelölik meg útját Párison, Bécsen, Lisszabonon, Hágán, Athénen, Kopenhágán, Belgrádon, Madridon, s újra Bécsen, Lisszabonon át az ázsiai alkirályságig. Mint párisi nagykövet halt meg 1891-ben. Atyjával folytatott levélváltása talán legérdekesebb és legvonzóbb része a fent em-

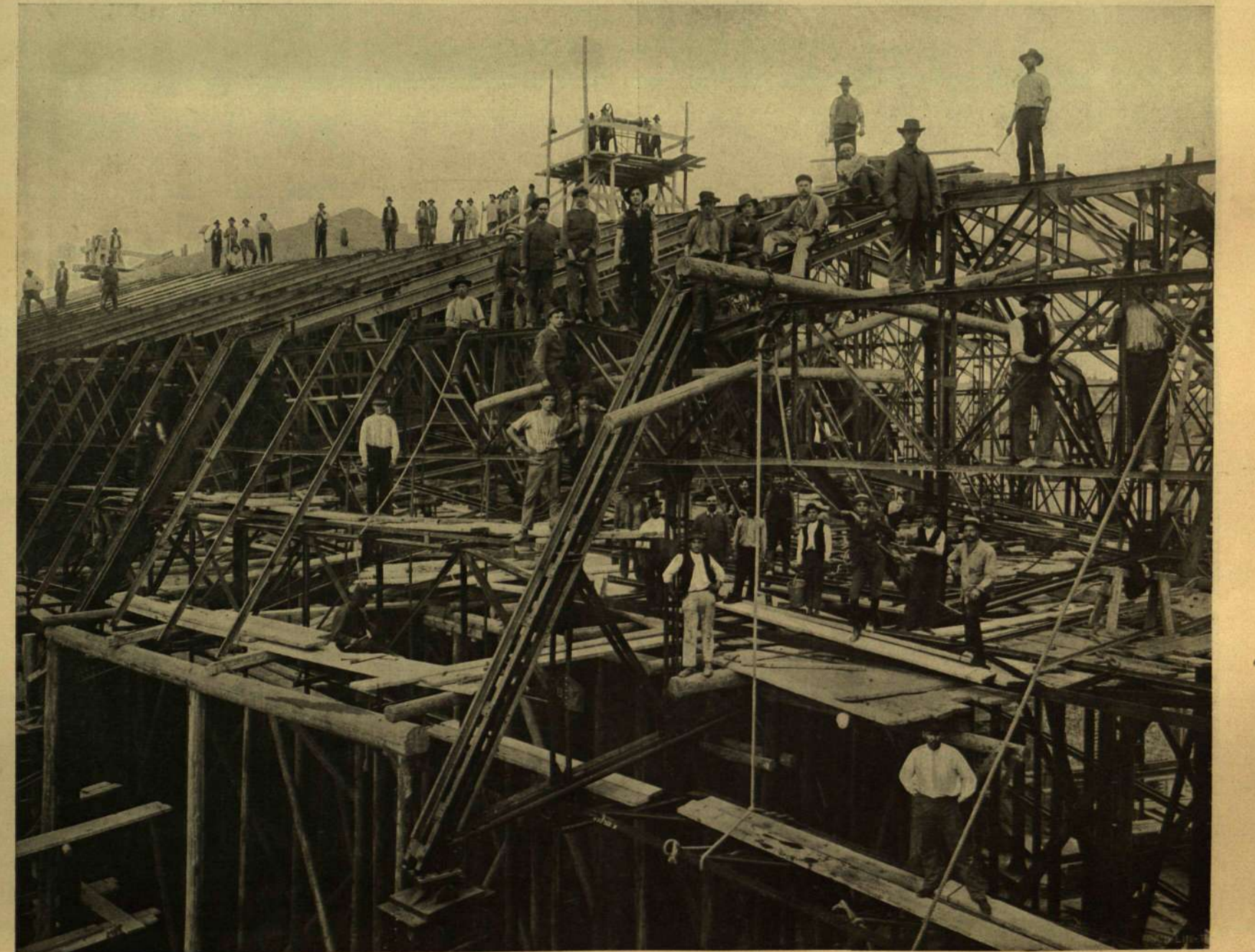
lített levélgyűjteménynek. Az apa kitartóan bírálja fiának költői munkásságát, mely tiszteletreméltó helyet biztosít az ifjabb Bulwer-Lyttonnak is az újabb angol irodalom történetében. Kezdetben nagyobb tömörségre inti. Utóbb nem fukarkodik már a meleg dicséret szavaival sem és «mély csodálattal» említi a Dalok és történetek «költői szépségeiben gazdag» strófáit. A hetvenes évek elején lassan-lassan kimaradoznak az idősebb Bulwer levelei. Aztán elmúl előbb az apa, tizennyolcz évvel utóbb a fiú, s a Bulwer-Lyttonok irodalmi dicsőségét, szinte hetven éven át tartó virágzás után, lezárja a halál.

ISRAELS.

1824—1911.

Az e napokban elhunyt Israels Józsefnek pályafutása érdekesen tükrözi vissza a múlt század művészeti törekvéseinek történetét. A kiváló holland festő ugyanis nem tartozott a gyorsan elzárkózó és tovább nem fejlődő egyéniségek közé, együtt haladt mindig a korrallal s mint Tizian is, késő öregségében, hetvennyolcz éves korában jutott el művészetének tetőpontjára.

1824-ben született, első tanulmányait Am-

A FEDÉLSZERKEZET.

A BUDAPESTI ÚJ NÉPOPERA ÉPÍTKEZÉSE.

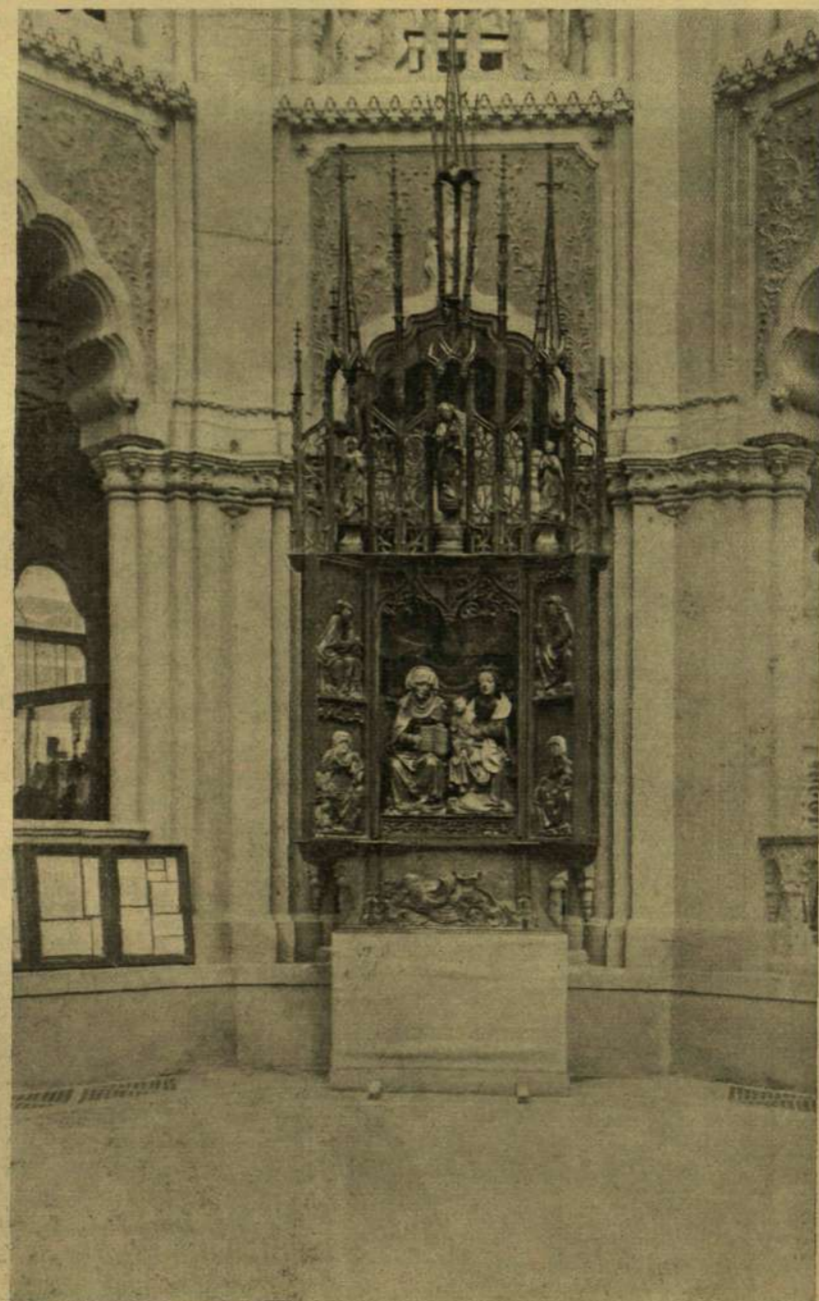
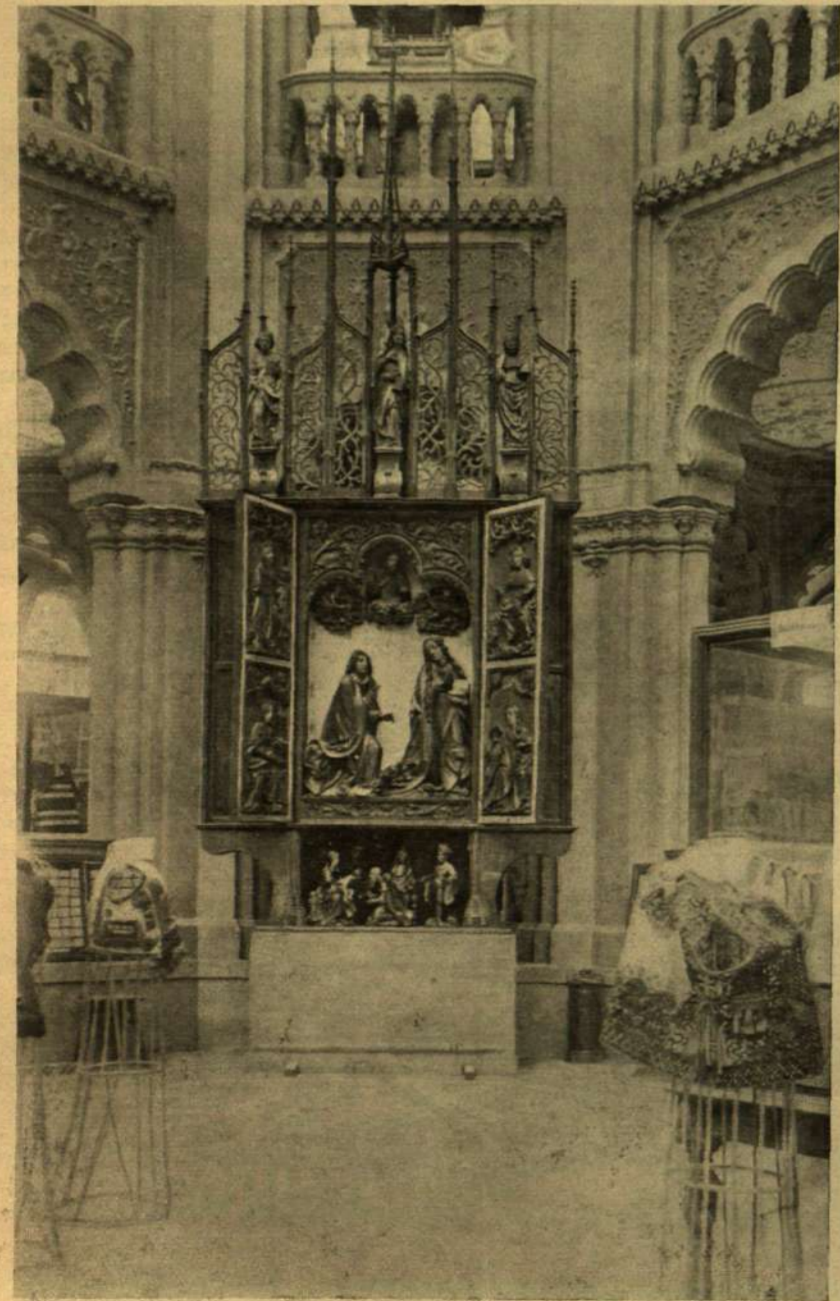
SZENT FLÓRIÁN SZOBRA A KÖRMÖCSBÁNYAI
TEPLOMBÓL.

sterdamban végezte, majd Párisba ment. Ez az idő ott a történelmi jelenetfestés delelőjét jelentette: nagy, pompásan csillogó, színháziasan elrendezett tömegek, óriási nagy képek, melyeket történelmi címűk, de nem festői előadásmódjuk tett nevezetessé. De Israels sokkal eredetibb egyéniség volt, hogy a Delaroché-iskola nyögését ne tudta volna lerázni, egy pár unalmas és sima konvenciókkal festett történelmi kép után megtalálta a maga hivatását.

Szeretetteljes megfigyeléssel merült el hazája egyszerű, mindennapi életének megfigyelésébe. Híressé vált képei, az «Asszonyi sors», «A hajótörött», «A falu szegényei», «A hazatérés», «A varrósikola», «A homokzátonyokon», «Egyedül a világon» stb., legnagyobb részét a hollandi népelet jeleneteit ábrázolják.

De nemcsak festményeinek tárgyi köre változott meg teljesen, a mi önmagában még nem jelentett volna sokat, hanem megváltozott alkotás módja is. A történelmi képek hideg konvencionálizmusát mély és meleg emberi érzés váltotta fel, minden alkotásán átvonul az emberi sors szenvedései és tragikumai iránt érzett mély részvét, mely őt témáihoz vonzotta. Tárgyainak ez a lelki átélése sok Rembrandtszerű vonást mutat, de viszont anekdotaszerű elemeket ad alkotásainak, a mi miatt nem egyszer igazságtalan támadások is érték művészetét. Igazságtalanok voltak, mert ezek a tárgyi tulajdonságok nála nem váltak művésziellen tendenciává és kiválóan nagy stílus művészeti kifejezésmóddal párosultak.

A francia történelmi iskola sima, csupán lokális színekkel ábrázoló tarka-barka festés módját hamar elhagyta, mindinkább egy színhangulatba foglalt tonusos képeket festett, s nagy szeretettel merült el a fény és homály ellentéteinek és egybeszűrődésének megfigyelésébe. E téren ritka tökéletességig vitte,

SZENT FERENC SZOBRA A KÖRMÖCSBÁNYAI
TEPLOMBÓL.XVI-XVII. SZÁZADBÓL VALÓ FARAGOTT FAOLTÁROK A NAGYBÁNYAI
TEPLOMBÓL.

UJONNAN KIÁLLÍTOTT RÉGI MAGYAR FARAGVÁNYOK AZ IPARMŰVÉSZETI MUZEUMBAN.

EGYEDÜL A VILÁGON. — Az amsterdami Rijksmuseum tulajdona.

A JÓ SZOMSZÉDOK. — A budapesti Szépművészeti Múzeum tulajdona

ISRAELS FESTMÉNYEIBŐL.

úgy hogy hasonlatként ismét Rembrandt jut eszünkbe, de míg ez sokkal démonibb, nagyobb, mysticusabb hatásokat hozott ki és nagy ellen-tétekkel dolgozott, Israels lágyabb, inkább az átmenetek, mint az ellentétek ábrázolója.

Ábrázolásmódja nem kerülte ki a francia impresszionizmus hatását. Evról-évre nagy vonalubban, könnyedebben, változatosabban festett, mindinkább kevesebb és egyszerűbb eszközzel tudta ábrázolni témáit, csak úgy mint nagy elődje, Rembrandt vagy Tizian ki szintén akkoriban érte el a legkényvedebb s legkifejezettebb alkotásmódot.

Hosszú életet élt, a melyben hazája művészetének egy jelentékeny kora tetőpontját érte meg, de nem csak nagy formai művész volt, hanem mélyen érző ember is, ki nemes érzelmi tartalmat tudott önteni művészetébe.

Farkas Zoltán.

A RÓZSAKÖNÉL.

Elbeszélés. — Irta Béri F. Zsigmond.

I.

— Rózsikám, lelkem, miért nem fekszel még le? Tudod, hogy reggel korán kell kelniünk!

— Azonnal, édes kis Anyuskám; csak néhány sort akarok még írni a naplómba — felelt az aranyhajú, harmatos lelkű, bársonyos arcú leány. — De előbb bemegyek hozzád egy pillanatra. Hiszen meg nem is kívántunk egymásnak jó éjszakát.

S gyorsan besurranva a szomszéd szobába, megcsókolta édesanyja kezét. Forrón, melegen.

— Jó éjt, drága kis Anyuskám!

— Jó éjszakát, te kis bohó! Aztán nyitva ne felejtsem megint az ablakot! Hűvös szél kerekedett a Balaton felől, még meg találsz hűlni.

Majd vigyázok magamra — fogadkozott Rózsika. És szobájába repülve — kinyitotta az ablakot.

Egy pillanatra kihajolt. Mohón szívta magába az ozonos illatot. A júliusi éjszaka varázsa megejtette a lelkét. A levegő tele volt fallal, ábránddal, forró érzésekkel, finom, sejtelmes hangulattal.

Perczek múltak el, mire leült az asztalhoz, melyen egy édes, plüskötésű kis könyvecske hevert. A naplója. Mindössze néhány lap volt tele írva gyengéd, leheletfinomságú, leányos betűkkel. Valóságos gyöngyörök voltak: egy tiszta, ártatlan lélek melegfényű villanásai, hófehér, megkapó vallomásai.

Idélesen kapta kezébe a tollat és lázas gyorsasággal rózta a betűket.

Július 29.

Még két nap! Két nap a világ, a verőfény, a meleg, a tavasz. Aztán jó az örök, csillag-talan éjszaka. Holnap kirándulunk a Rózsakövhöz. Sokat töröm már rajta a fejeckémet, mit is vegyek fel. A bébő-kalapot nagyon kis-leányosnak találok, mióta olyan igen komoly vagyok. Fgyáltalában nem tesz fel kalapot. Úgyis korán kelünk, nem találkozunk senkivel. A hajamba majd rózsaszín szalagot fűzök, s azt az édes kis fehér selyemblúzt veszem fel, a melylyel karácsonyra leptem meg drága jó anyuskám. Olyan cukros, olyan aranyos, mint egy bájos, hangulatos költemény. Tudom, hogy tetszem majd benne Laczi bácsinak. Másnak úgysem akarok tetszeni. Senkinek.

— Nem, nem vagyok boldog. Nem is leszek soha. Szeretem Laczi bácsit, mélyen, forrón, még sem lehetek az övé. Nem irom le újra, hogy miért, hiszen úgyis elmeséltem már ebben a kis naplóban, fehér álmaim, aranyos ábrándjaim egyetlen hűséges, megbízható tanujában. Ép az imént lapozgattam végig. Istenem! Micsoda változás ment végbe a lelkemben négy hét alatt...

Július 2-án még ilyen rémitő közönyösen irtam: Ma kirándultunk Tibanyba. Nemcsak mi magunk, hanem az egész badacsonyi pereputty. Az ősi vár előtt bemutattak valami Sziklay László nevű urat. Azt mondják, hogy ő is idején nyaralni Badacsonyra. A szomszédos villában fog lakni. Művelt, gavallér embernek látszik, de abszolúte nem érdekelt.

Később egyre melegebbek lesznek a sorok. Július 10-én már így emlékeztem meg róla: Ma találkoztunk a szomszéd úrral. Engedelmet kért, hogy hozzánk csatlakozhassék. Kedves,

barátságos ember. Tiszta, kék szeme vonz, a hangjában is van valami csodálatos melegség, a mit nem egyhamar felejt el az ember. De azért nem lennék a — felesége!

Július 15.

Ma kora reggel lenn sétáltam a Balaton partján. A hogy feltekintek a hegytetőre, egy férfit látok a nagykereszt tövében. Mivel a kíváncsiság majd kifúrta az oldalamat, elővettem a messzelátómat. Háromszor, négyszer is megdörzsöltem a szememet. Nem, nem tévedek: Sziklay László térdel a kereszt előtt. Mélyen érző, nemes szíve lehet ennek az embernek. Pedig a többi lusta férfi ilyenkor fordul egyik oldaláról a másikra, ő az égi magasságok kék vizeiből itatja meg lelkét...

Július 21.

Különös álmom volt az éjjel. Egy nagy kertben sétáltam. Lehet, hogy erdő volt; — mintha a Rózsák környékén lettem volna. Körülöttem susogó fenyves, az ágak közt édes madárdal, a levegőben ozonos illat, a fejem fölött napfényes tavasz. Mégis féltem. Szörnyű elhagyottnak, nagyon árvának éreztem magamat. Olyan lehetett, mint egy kis megriadt özike. Egyszer csak egy férfit látok a lombok között. Iszonyúan megijedtem, mégis feleje tartottam, hogy megkérdézzem, merre jutok ki az erdőből. Hát, a hogy közelebb érek, örömmel látom, hogy Laczi bácsi. Magam sem tudom, mi ütött belém, de hirtelen megszállt az incselkedés ördöge. Labújjhegyen surrantam utána. A kezében könyv volt, — igen el lehetett merülni az olvasásban, mert nem vett észre. A hogy mögéje férköztem, villámgyorsan befogtam a szemét.

Aztán hogyan, hogyan sem, egyszer csak azt vettem észre (juj. Istenem, csak úgy ég az arcom!), hogy a lelkembe mélyed az a mosolygó kék szempár, a Laczi bácsi szeme és két kar fonódik a nyakam köré. A Laczi bácsi karja.

De el nem árultam volna a viláért sem, hogy róla álmodtam, mikor ma nálunk volt látogatásban. Anyuskám tudniillik tegnap meghívta, hogy legyen szerencsénk. Egyszer csak kiment anyus. Valaki beizent, hogy szeretne vele beszélni.

Egyedül maradtunk. Nem szólt egy szót sem, csak mosolygott azzal a melegfényű, simogató kék szemével. Épen a pohárszéknel álltam, hogy egy kis likórral kínáljam meg a Laczi bácsit. A Laczi "bácsi"? No igen, mert ő is csak Rózsika névnek szólított engem. Az a csunya, az a rozsa Laczi bácsi! (A legszebb, a legédesebb a világon!!!). Hát, a mint ott állok és épen azt akarom megkérdezni, milyen likórt parancsol: diósat-e, vagy kávésat, önkéntelenül is mélyebben találtam belenézni a szemébe. És égni kezdett az arcom, lázasabban vert a szívem. Csunya szeles, esős idő volt otkünn, mégis verőfényes napsugárban fűdött az egész szoba. Zavaromban feldöntöttem mind a két likörös üveget. Most aztán fuccs! Se diós, se kávés. Dehogy, dehogy tudtam én ebben a pillanatban, mit csinálók. Csak az Isten őrizte, hogy el nem törött a mécses cserép. Igen pityergőre állhatott a szám, mert — elmosolyogta magát.

— Ne nehezteljen rám, hogy mosolygok. Valamikor állandóan derült volt az arcom. A mikor még azt hittem, hogy érdemes élni. De lelkemben rombadőlt az oltár. Másó lett, a ki nekem esküdött hűséget.

S aztán elmondta, hogy elmegy. Feledni óhajt. Évekig nem jő vissza Magyarországra. Talán soha...

Azt mondták rám, hogy hideg vagyok. Nem tudok felmelegedni. Nincs szívem. Istenem, mennyire tévedtek! Szeretem Laczi bácsit. Rabja vagyok. Az életemet is odaadnám, hogy boldognak lássam...

Július 24.

Szombat van. Elmentem anyuskámmal a kápolnába. Letérdeltem a lourdesi Mária előtt és olyan buzgóan imádkoztam, mint még soha életemben. Arra kértem, hogy adja nekem Laczi bácsit. Hiszen én nem bántottam soha senkit, jó igyekeztem lenni egész életemben, hűséges, szerető gyermeke voltam az Isten szent Anyjának. Lehetsélen, hogy meg ne hallgassa a könyörgésemet!

Míg imádkoztam, csodás magasságok nyíltak meg előttem. Éreztem, hogy nemcsak a hajam

fürdik meg a ráeson bemosolygó bucsúzó napsugárban, hanem a lelkem is átívódik az égi fényben. A Boldogasszony pedig nőtt, egyre magasabbra szállt. Mintha az örökkévalóság kék vizein járt volna. Olyan volt, mint egy égi üzenet. Jóságos szeméből mintha az ragyogott volna felém Bizzál!

A hogy felkelek, Laczi bácsit látom a hátam mögött. Térdre borulva imádkozott. Vajjon miért, vagy (már megint pirban ég az arcom!), kiért?... Sugárzó kék szeme perszelő melegséggel mélyedt a lelkembe. Nem tudom biztosan, de úgy érzem, hogy szeret! Csak az a baj, hogy nem tud bennem bizni.

— A kinek a lelkében romba dől az oltár, nehezen tud újra felmelegedni. A ki egyszer megejtette a szárnyát, nem röpül neki újra a lángnak. — Ó maga mondta s bús lemondással tette hozzá:

— Az olyan vergődő lélek, mint én, nem lel nyugtot soha! — Mától fogva én is ilyen szegény, vergődő, bujdosó lélek vagyok. Nem leszek boldog soha!

*

Augusztus elsején utazik. Holnapután. Tehát csak két napig látom. Hacsak holnap, a Rózsakönnél nem fog rajta a varázs. Majd megpróbálom. Azt mondják, hogy...

— Rózsikám, édes, még most is világozás-got látok a szobádban!

A leányka sietve írt még néhány sort a naplójába. Melegen permetező, naiv, tavaszi szavakat, ábrándosakat, arról, hogy miért is akarja odacsalni Laczi bácsit a Rózsakövhöz...

A hegyre már leszálltak a nagy, bús estéli árnyak. A Balaton ibolyakék vize alig-alig mozdul. Mintha csak belefáradt volna az örökös hullámverésbe. Tükre sima, tiszta, a közepé táján fényes ezüstsávbán ring a csillagos égbolt.

II.

Alig pitymallott, már is úton voltak.

Az aranyhajú leány arczán ideges nyugtalanság látszott. Keveset beszélt. Félrehúzódott, mintha valami nagy bünt akarna elkövetni.

Harmatos virágok közt vezetett el az útjuk. Eleinte rózsás köd gomolygott a fejük fölött. De a mint beértek az erdőbe, egyre erősebben tört át a nap megolvadt aranya a lombok között.

Hat óra lehetett, mikor felértek a Rózsakövhöz. A szerelmes szívek kedves, varázsos fézskéhez, ehhez a szivalakúra faragott nagy kö-tömbhöz, a mely körül szerényesen alkotott és művészi rendszertelenséggel elhelyezett kőpadok vannak.

— Jó, talán megpihenhetnénk egy kicsit — indítványozta a mama.

— Ezer örömmel, nagyságos asszonyom. Rózsikának úgyis egészen elakadt már a szava!

— Talán ezekre a kőpadokra ülünk!

— Nem! Nem! Én ide ülök a Rózsaköre — lelkendezett Rózsika. Úgy-e, maga is ide ül, kedves Laczi bácsi?

Miért ne ült volna? A leányka nedves, csillogó szeme szinte rákényszerítette őt is a Rózsaköre.

S ebben a pillanatban megszólalt a harmatos lelkű leány. Ajkáról édesen, végeszakadatlanul áradt a szó. Olyan volt, mint egy kis hizelgő czicza.

Sziklay le nem vette a szemét róla. Lelkében édes, sejtelmes melódiákat pendített meg a leányka bársonyos, meleg hangja. A szívében megmozdult valami. Maga sem tudta, mi. De végtelenül boldog volt ebben a boldog önfeledtségben.

Szinte idegenül vadul nézett a szegény mamára, mikor azt indítványozta, hogy menjenek feljebb, a nagykereszt felé. Rekedten, tompán, élettelenül kongott a hangja:

— A hogy parancsolja, nagyságos asszonyom! Rózsika megriadtan tekintett rá.

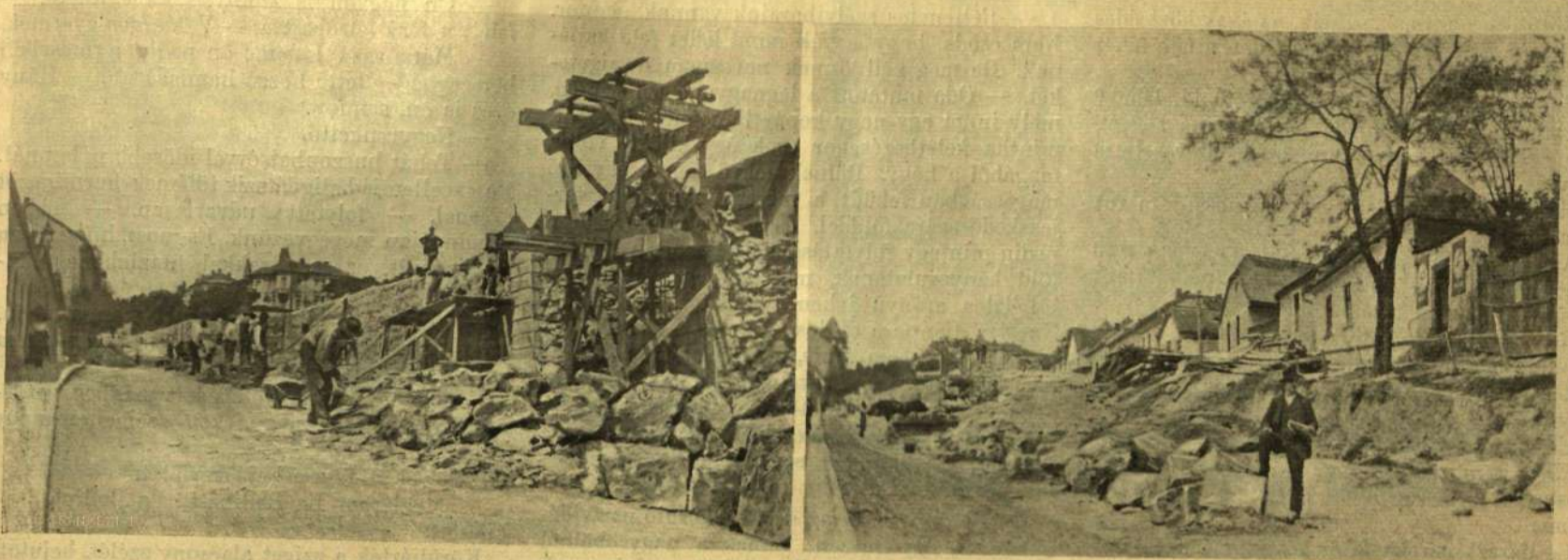
— Mi baja?

— Egy pillanatra elfeledtem a multat. Azt hittem, hogy én is boldog lehetek még. Eh! Elmult. Vége. A regény jól indult, de átkozott rosszul végződött. Pont. Nincs tovább.

Fel akart kelni. De Rózsika visszatartotta.

— Maradjon még! — kérte csillogó szemmel.

— De bizony, csak keljen fel! Nem azért jöttünk, hogy itt üldögéljünk. Innen gyönyörű

Útazabontás a szerpentin-út céljaira.

kilátás nyílik a Balatonra! — ellenkezett a mama.

— Jézus Mária! Nem! Nem szabad odanézni! — sikoltott Rózsika.

Négy tágranyított szem, mint megannyi kérdőjel meredt feléje.

— Nem szabad odanézni? Hová? A Balatonra?

— Igen, oda.

— Miért?

— Mert akkor megszűnik a varázs.

— A varázs? Micsoda varázs?

— Istenem! — sóhajtott Rózsika s arca úgy égett, mint a láng. Azt álmodtam az éjjel, hogy... hogy nagy szerencsétlenség ér bennünket, ha innen lenézünk a Balatonra. Laczi bácsi, a jó Istenkére kérem, ne tekintsen le! Úgy-e, nem néz le?

— Ha kívánja — nem!

Egymásra néztek. Hosszasan, szeretettel. Mintha mindegyik a másik lelkéből akart volna olvasni. Sziklay szívén újra végigrezdült az az édes melegség. Eltemetett álmok, színes napsugarak villantak meg a lelkében. De megint csak egy pillanatra. Újra megborzon-gatta a mult hideg szele.

— Fázom! — hördült fel idegesen és összerázkódott.

Rózsika most már nem szólt semmit. Halálra vált arczozal kelt fel. Ijedt zavarában még a ridiküljét is ott felejtette a kövön. Pedig ebben volt a naplója is. Ezer szerencse, hogy Sziklay észrevette. De szórakozottságból zsebre vágta a helyett, hogy Rózsikának adta volna.

Feljebb hatoltak, egyre feljebb. Egyszer csak véget ért a hosszú lépcsősor és ráléptek a puhatestű, bársonyos, süppedő gyepre.

Sziklay lopva rá-rátékkint a leányra. Fialtal volt és üde, szép és szelíd. Hamvas arczán meleg könnyek permeteztek. Tudta, érezte, hogy ő lopta ezeket a könnyeket a leány szemébe. De még ingadozott. Kétségek marták a lelkét. Szívét összetaposták már egyszer az utca porában, nem esoda, hogy nehezen tudott benne megrezdülni újra az a mélységes,

megváltó nagy érzés, a mit úgy hívnak, hogy szerelem. Pedig tudta, hogy e nélkül csak fél-ember. S az élete csak olyan értéktelen, agglegény-élet: éjszaka, melynek soha sines nappala, dal, melyben nincs ritmus, csillag, a melynek nincs fénye, virág, a melynek el-száll az illata, a lelke...

Rövid negyedóra mulva ott voltak a nagykeresztnél.

Milyen ünnepies, milyen határozott, méltóságos és erős itt minden!

A zöld mohaföde gránit-sziklák alatt szédítő mélységben kéklik a Balaton. Jobbra Szigliget vára, mint daliás időknék égbe nyuló büszke emléke, balra a hullámos zalai hegyek. S fent, magasan az ormon, a megváltás jele, a kereszt.

— Tudja-e, micsoda különös sajátsága van ennek a sziklának? — kérdezte Sziklay.

— Nem tudom — felelt a leányka kedvetlenül.

— Vigyázzon ide!

Botjával lassan, óvatosan megütötte a kőtömböt. És megrendült a gránit. Finom hárfaszerű hangon, mintha orgona búgna. Csak az ének hiányzik. A templomi ének.

Hirtelen tompa bűgös sikolt bele a levegő-égbé. Turistasapkás diákokkal telt kiránduló hajó fut be a kikötőbe.

S a fodros hullámokon bánatos dal csendül. Csodálatos, édes, búsongó, fájdalmas. Felsir a Balaton, az akkordok felbúgnak az égig, megrendül az erdő, a gránit ezerszeresen zúgja vissza, az édes anyaföld szinte megrendül, — millió magyar lelke zokog az énekben:

— Isten, áldd meg a magyart!

Mi ez?

Nem szikla az már, a hol állnak. Nem is hegyorom. Eltűnt a Balaton, ködbe vész a Badacsonyi. Orgona bűg a légben. Templomi ének cseng a völgyben. Templom ez, — oltára is van: a hárfahangú gránit, s a sziklán a kereszt, a keresztben a názáreti Jézus!

Soha nem érzett, édes melegség ömlik el a férfi szívében. Tüzes villám cikázik át a lelkén. Zokogva rogy le a kereszt tövébe és mellette csillogó szemmel, diadalmasan áll a leány.

Selymes, puha haján megtörik a ragyogó napsugár.

Büszkén, győzelemittasan néz a férfi szemébe:

— Te? Te akarsz itt hagyni a hazát?

III.

Délután ismét ott volt Sziklay a Rózsakönnél. Várta a szöke, aranyhajú leányt. Tudta, hogy eljön. El kell jönnie! A naplóját feltétlenül meg fogja keresni.

De mintha egészen kieserlített volna. Arczáról eltűnt a kétség. Nagy magabizás, hajlíthatatlan akarat, imponáló erő sugárzott le róla. A régi világ romba dől, de új támadt helyette. Szébb, tisztább, érzelmesebb, megértőbb. Megzörrentek a lombok. Nem lehet más, csak — Ó!

Csakugyan! Rózsika futott libegve a lépcsőzetes, meredek úton. Szeme lázas fényben csillogott, kipirult arca aggódo félelmet árult el. Sziklay elmosolyodott. Még egyszer elolvasta a napló utolsó sorait:

— Tehát két napig látom. Hacsak holnap a Rózsakönnél nem fog rajta a varázs. Majd megpróbálom. Azt mondják, hogy ha egy leány meg egy fiatal ember odaülnek, még abban az évben egymáséi lesznek. De háttal kell ülnök a Balatonnak. A viláért sem szabad a vízre letekinteniök. Mert akkor — fuccs, nem fog a varázs.

Forrón, szeretettel csókolta meg a naplót, melynek dallamos muzsikájától még most is zsongott a lelke. Rátette a köre és heljebb ment az erdőbe.

Épen jókor. Mert a következő percben már ott volt Rózsika. Sikoltva vetette magát a ridikülre. Százszor, ezerszer megcsókolta a naplót. Aztán boldog önfeledtséggel — felfelé tartott a helyett, hogy visszafordult volna.

Útazabontás a szerpentin-út céljaira.

ÚJ SERPENTIN-ÚT ÉPÍTÉSE A RÓZSADOMBON, A ZÁRDA-UTCA FELŐL.

Körülötte suttogó cserfák, az ágak közt édes madárdal, a levegőben ozonos illat, a feje felett mosolygó verőfény.

Előtte egy férfi haladt. Vajjon ki lehet? Nagyon, nagyon megijedt, mégis utána sietett, mert rémülten vette észre, hogy eltévesztette az utat.

Hát, a hogy közelebb ér, vilamos áram fut át a lelkén.

A Laczi bácsi! Istenem, milyen prózai! Úgy belemerül az újságolvasásba, mintha a lelke üdvössége függne tőle!

No, most megtréfáljuk.

Lábujjhegyen surrant utána. S mikor közvetlen közelébe ért, villámgyorsan befogta a szemét.

És ekkor valóra vált az álom.

Maga sem tudta, hogyan, egyszer csak két mosolygó szem ragyogott feléje. A Laczi bácsi szeme.

És darázs dereka köré két izmos kar fonódott gyengéden, szeretettel. A Laczi bácsi karja...

REZÁNOV.

REGÉN.

(Folytatás.)

Irita Atherton Gertrude. Angolból fordította Esty Jánosné.

Néhány pillanat múlva útban volt a hajó. Santiago Sturgissal lement a kabinba, hogy megnyugtassák Donna Ignáciát, ki hangos sikoltozással vett tudomást a «Junó» elindulásáról. Gervasio és Rivera ugyan megbökkenve értesültek Rezánov tervéről, de szemét lúnytak a leányok elragadtatása láttára. A dolog tulajdonképpen nem is ő rejtek tartozott és mindössze arra kérék az orosz, adná arra becsületszavát, hogy a távcsövön keresztül nem kémleli a yerba-buenai erőd útjait, — és ezzel megnyugodott lelkiismeretük.

A mint Rezánov Concha mellett a hajó orrán állt, tekintete ellágyultan nyugodott a leányra elragadtatást kifejező arcán, de ezalatt egy-egy kutató pillantást is vetett az öböl kiágazására és elismeréssel adózott saját magának a sikerült ötletért. Most nyugatnak vitorláztak, de később északnak vitte őket a szél. A heglánc az öböl torkolatánál hirtelen kanyarodott és az óriási víztükröt minden elképzelhető alakban kerítette be; hol hosszan elnyújtott vonalban vált ki a sötéték égboltról, hol sima lejtőkben ereszkedett alá, melyeken nem nőtt egyéb szép zöld fűnél; hol pedig magas, szakgatott csúcsokban, melyek északnak, a dombokon túl ködös távolban vesztek el. A hegyoldalakat pedig hol sűrű erdőszeg borította, hol mély szakadékok, hol kopár, szürke sziklatömbök, vagy bájosan zöldelő völgyek szakították meg, majd oly hirtelen nyúlt ki a hosszú hegyfok, mintha óriás mammoth fogai őriznék az öböl torkolatát. A nagy víztükröt megtörtte egy szigetecsoporthoz, de a messze távolból, kelet felől ide látszottak a hegláncz kék ködbe vesző merész csúcsai. És mindezt, a dombtetőt, völgyet, szakadékokat, heglánczot elborította a csillogó, tündöklő pára. Zöld, rózsaszín és sok ezer színben ragyogott ott, mintha kristályüvegen törne meg; oly pontokon, melyeken a nap sugarai áthatoltak rajta, fehér ködfelhő gomolyodott össze, és úgy függött egyes hegyfokon, mint egy-egy óriás üveggömb, melyet belülről ezerféle színben világít meg a nap. A víz tükre átlátszó halványkék színben játszott.

Concha elragadtatással szemlélte a gyönyörű képet.

— Nem tudtam eddig, mily csodásan szép mindez, — szólta halkan. — Arra tanítottak engem, hogy csak a délvidéket tartsam szépnek. Midőn Santa-Barbarából ideköltözöttünk, azt számkivetésnek minősítették. De most örülök, hogy az észak szülőtte vagyok!

— Mióta csak ideérkeztem, nem szüntem megbámulni a dombok és szigetek vízpompáját és mögöttük a hegláncz gyönyörű körvonalait; ha villákkal és kastélyokkal lenne ez beépítve, ez az öböl még sokkalta szebb volna, akár a Comoi-tónál vagy a Nápolyi-öbölnél is. De most örömmel üdvözölöm az erdőséget is. Onnan, hol horgonyt vetettünk, csak egy-két fát láthattam. Mintha a nyugati szél elől menekülne. Oly erős az e partokon?

— Rettenetes szélviharaink vannak, sennor. Nem csoda, hogy a fák mind kelet felé hajlanak. De meg kell önnek neveznem e szigeteket. — Oda mutatott a legnagyobb sziget felé, mely innét egy nagy kopár tömegnek látszott, mintha keletkezőekor csak úgy kilökte volna magából a hegy. Délnek fekvő csücsa egyenlő magasságban feküdt a messze nyugatnak terjeszkedő szárazfölddel, északnak nyúló csücsa pedig mintegy folytatásának látszott a szárazföld kanyarulatának, melylyel egyesülve, egy töhéletes arányú ívben végződött. — Ez ott Nuestra Señora de los Angeles, — mely, így mondta el nekem Luis, a Tiburon foknál hármas öbölbe szakad széljél, — mindjárt oda érünk. A nagy sziklatömb mögött Alcatras, ott a távolban pedig Yerba-Buena fekszik, körvonalai innen nézve egy térdelő teve furssza alakját mutatják.

De Rezánov csak az előtte elterülő partvidéket nézte figyelmesen. Ennek a nagy öbölből képződő kicsinyke öbölkének körvonalai remek szépek voltak, magukban foglaltak még egy más kisebb szigetet is, mely a Tiburon fokkal szemben két mérföldnyire terjeszkedett s ép oly meredeken emelkedett ki a tengerből, mint Alcatras, később azonban hosszan elaposodott és dombjait erdőszeg koszorúta. Rezánov, bár az élére táruló festői képnél minden részletét megbámulta, nagyobb érdeklődéssel szemlélte azon sok védett pontot, mik erődök felállítására kiválóan alkalmasnak mutatkoztak, melyek, ha felépülének, az egész világ egyesült hajórajával szemben is megvédenék e gazdagon termő országot. Még sohasem látott egy stratégiai szempontból annyira védelemre alkalmas partot. A délnek fekvő távoli szigetecsoporthoz már előbb a «Junó» fedélzetéről távcsővel oly jól kikémlelte, hogy ismerte annak nyugat felé kiágazó minden pontját.

Concha most felhívta figyelmét amaz óriási hegyecsúcsra, mely a dombok mögül előbukant.

— Ez ott a Tamalpais hegyecsúcs, a békeség hegyének nevezik. Az indiánok nevezték el így, nem mi. Olykor olyan, mint valami tűzvörös árnykép, máskor pedig a fekete felhők vívnek harczot rajta.

Most a kis öböl nyugati felső része mellett haladtak el.

— Ez itt a Sansalito fok. Sokszor megfigyeltem már távcsövön keresztül és azt kívántam, bár ott, a fák hűs árnyékában rendezhetnék egyszer egy «merienda»-t. — Kérőleg fordult Rezánov felé. — Nem költöhetnék el ott az erdőben ebédünket, sennor?

— Öntől függ a helynek megválasztása. Még sok mérföldet megtehetünk ebéd időig és addig talán akadunk más oly helyre is, mely még jobban megnyeri tetszését. Azt hiszem azonban, hogy irányt kell változtatnunk, erre már nem igen mehetünk tovább, a víz posványosnak és sekélynek látszik. Mi sem lehet kevésbé regényes, mint a sárban megfennekenni!

— Szabad tudnom, — kérdezte Concha nyugodtan, — mi okból merészkedik ön ily ismeretlen vizekre? Úgy hallottam, hogy nem egy sziklazátony lappang az öböl vizében.

— Nem vagyok oly vigyázatlan, mint gondolja, — felelt Rezánov szárazon; — 1789-ben megjelent már az öböl vízrajzi térképe, egy régen Londonban kiadott spanyol kéziratról másolták le. Én megszereztem, midőn a «Nadeshda»-val, három évvel ezelőtt Falmouthban horgonyt vetettem. Davidov amott, ki a mint láthatja, a kormánykerék kezeli és érzéketlenné vált még a szép Donna Carolina bájai iránt is, teljesen ismerős itt minden arasznyi vízzel.

— Valóban? — Concha vállát vonogatta. — Csakhogy a mi kormányzóink sem ostoba. A mérkőzés még eldönthető. Én pedig talán inkább a semlegességre szorítkozom. Ez mulatságosabb. — A hajó megfordult és ő ama sziget felé intett, mely a dombok, ivalakú part alatt húzódtott végig. — Annyit hallottam e sziget szépségét dicserni, — szólta, — hogy magamban «La Bellissima»-nak neveztem el, nem is reméltem, hogy valaha meglássák belőle egyebet a kopár csücsánál, melyről minden növényzetet letarolt a szél. Hogy most megláthatom, ez tényleg köszönhetem, sennor!

— Ön nagyon is könnyen kielégíthető, — felelt a férfi felsóhajtva. — Valóságos gyermek. — Mára azzá lettem; ön pedig a mesebeli herceggé, — tette hozzá hamiskásan. — Hány éves is ön, sennor?

— Negyvenkettő. — Tehát huszonhat évvel idősebb nálammál. De excellentiád alig látszik többnek harminczöt évesnél, — folytatta udvariasan. — Ebben mindnyájan megegyezünk. És most, hogy arca megbarnult, ez még sokkal fiatalabbnak tűnheti fel.

— Sohasem voltam még jobb hangulatban, mint ma, kedves Sennorita, nem is reméltem önt ennyire kielégíthetni.

Concha arczszíne vetekedett színben rózsaszínű rebusójával, nagy fekete szemei csak úgy villogtak.

Kezével átfogta a hajó karfáját.

— Meglátom La Bellinát! La Bellinát! — kiáltott.

Körüljárták a sziget alacsony szélét, bejutottak a sebes áramlatba, mely La Bellimina-t elválasztotta a «Nuestra Señora de los Angeles» szigettől. Majd lassan elhaladtak egy a vízből függőlegesen kiemelkedő erdő mellett. A víztől a csücsig elborított itt minden kiszögellést és szakadékokat a sűrű tölgyerdő, bozót és babérfák. Itt-amott egy-egy babérfák állt, kérge pirosított, sima, sötétzöld lomb képezte koronáját. Egy darab östermészert volt ez, illatos, magányos, békeséges; nem vetődött rá sem árnyék, sem vérszomjas vadállat ordítása nem zavarta csendjét.

— Itt költjük el ebédünket. Amott, azon a kis sziklatömbön; azután majd felmászunk a dombtetőre. Nézzé, amott látszik egy ösvény. Indiánok járhattak erre.

Horgonyt vetettek tehát a Tiburon fok és a Los Angeles sziget közt, hol sebes volt az áramlat. Itten bontakozott ki Rezánov szemei előtt teljes kiterjedésében és alakjában az óriási természetadta kikötő.

Délnek, a félszigeten túl, vagy negyven angol mérföldnyire terjedt. Tíz mérföldnyire északnak kaput képezett a dombok közt, ezt már Luis egyszer mint a San Pablo-öböl említtette fel előtte; később ismét sekélyebb lett a víz, nem volt már oly mély, színe sem oly szép, mint a sanfranciskói öböl.

A ködpárák felszálltak. Élénk zöldben tündöklött a sziget és a dombtető, ott, a hol a napsugarak érték. A Bellimina erdősege, a Samalito-fok berkei, az északnak fekvő szakadékok, ép oly vérvörös színben játszottak, mint a Tamalpais hegy kopár orma. Csak a távolabbi hegycsúcsok kimondatai finom körvonalait borította kék köd.

Concha most már nyugatnak, egy kettős csücs felé mutatott.

— Az amott a «Monte del Diablo». Úgy mondják, tűzhányó volt egykor, de ez rég lehetett, mert vulkánaink már mind kihaltak. Az indiánok sok különös dolgot regélnek erről, hogy nagyapáik idejében ez az öböl egy völgy-erdőtől borított völgy lett volna, mit a folyók észak felől szeltek át, hogy a Merced töba ömljenek. Ekkor rettenetes földrengés támadt és kettészakította a hegyeket, melyeken most álltunk, — e szorost mi a Farralones-szorosnak nevezük, — a völgy elsüllyedt, a tenger mindent elborított, csupán csak a dombok és szigetek látszottak ki belőle. Talán való is mindez, mivel Drake ittjártában közeljárt az öbölhöz és mégsem tesz róla említést, pedig jobb menedéket szolgált volna neki, mint ama kis kikötő, melyre néhány mérfölddel feljebb rátalált. Madre de Dios! Reménylen, nem inog meg többé Kalifornia földje! Mert ugyebár, excellentiád, a mi hazánk lenne a világ legtekélyesebb országa, ha nem lakoznék benne a földregés ördöge? (Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

A tekintély.

A budapesti szezon kapunyitására megállított, hivatalos dátuma nincsen. Vannak, a kik a parlament rendes nyári szünetének végétől, vannak, a kik az első színházi premier napjától, vannak, a kik az őszi löverseny kezdetétől számítják a városi nagy élet megindítását. De a dátumok sokfélesége maga bizonyítja, hogy általános

Fél négyszög kilométer terület csupa földig égett ház.

A falu egyik utcája.

és föltétlen érvényűnek egyik se tekinthető. A legtekintélyesebb kelet: a parlamenti munka megnyitása például épen most demonstrálja magáról, hogy nem alkalmas kalendáriumi tételnek, mert ugyancsak bizonytalan. A többi se olyan, hogy rá hivatkozni lehetne.

Egy szóval se mondjuk, hogy ez a bizonytalanság valami nagy szerencsétlensége lenne a mi társadalmi életünknek és hogy az elosztása a legsürgősebb feladatok közé tartoznék. Majd ha akkora lesz társadalmi életünk kialakultsága, hogy szükség lesz egy ilyen hivatalos dátum megállapítására: ez megcsinálódik magától. Az egész dolgot csak az ellenség kedvéért említették meg, mert ha a téli szezonnak hivatalos megnyitó dátuma nincsen is, a nyaralásnak igenis megvan a maga hagyományos zárónapja, a melyet a magyar furdők közönsége országszerte respektál, akár van rá a viszonyoknak magyarázata, akár nincsen. Ez a dátum tudvalegőleg *augustus huszadika*. Ezen a napon egy hatalmas mozgósítás indul meg hegyen-völgyön és a nyaraló közönség zárt tömegekben vonul haza, a városok felé. E hagyományos dátum keletkezésének rejtelmebb és nehezebben magyarázható az az egyetemesség, a melylyel az adott különböző viszonyokra való tekintet nélkül respektálják, holott egészen nyilvánvaló, hogy a természet föltételei szerint a nyaralási szezon vége nem igen lehet ugyanaz a Tátra magasságában és például a Balaton partja mellett. És Tátra-Füreden az emberek mégis ugyanakkor hallják a *takarodót*, mint Balaton-Füreden.

Nem nehéz megállapítani, hogy a különböző természeti föltételek mellett is ilyen egyetemesen reguláló erő forrása csak annak a helynek a rendje lehet, a hová az emberek — haza mennek. A városé, a mely haza követeli a maga népét, ha a vidék, a furdó és a falu vonzó erejének megcsökkenése még nem is küldené. És a következő szóban a lehangosabb és legnagyobb nem a parlamenté, nem is a színházé, nem is a

lőversenyé, hanem az *iskoláé*. A nagyok vitték el a kicsinyeket falura, a kicsinyek hozták vissza a nagyokat a városba. És sietni kell, mert azt minden budapesti ember tudja, hogy egy beiratás végig küzdése nem a leggyöngyöbb jogzím arra, hogy az ember megkapja érte a vítezési medáliát. Derék harcossá kell lennie, a ki jól végig csinálja.

A viruló, rózsás ifjúság hatalmas serege a különböző iskolák kapui körül, ide és gyönyörűség látvány. A serdültebb fiatalok iskoláiról szólván, illetékes pedagógusok megállapították, hogy ezeknek az iskoláknak hallgatósága *fizikum* dolgában az utolsó évek folyamán határozottan megjavult. A város és az iskolák higiénikusabb berendezése, a tanítás modernább módszere és valószínűleg leghatásosabban a testi nevelés fontosságának hatalmasan megnövekedett elismerése észrevehetően megtette a maga kötelességét. A fővárosi diák típusa nem az a gyöngy, sápadt, törékeny és rövidlátó figura többé, a kinek még nem nagyon régen is láthattuk. Az iskola ma már nem viseli úgy meg a gyermeket, mint ezelőtt, pedig a diák nem tud kevesebbet, mint a mennyit az előző évjáratokban tudnia kellett. Bizonyára igaz van annak a pedagógusnak, a ki a következő meghatározással világította meg a változást:

— A mai diák kevesebbet tanul az iskolán, de az iskola többre megtanítja, mint régebben.

A mi bizonyára nem lebecsülése a régi iskolának, csak konstátálása egy természetes folyamatnak: a haladásnak, a melynek érvényesülnie kell minden intézményben, érvényesülnie kellett igen természetesen a tanítás technikájában, az iskolában is. Ugyanezt a meghatározást kötségtelenül teljes joggal elmondhatták a mai pedagógusok elődjei is a maguk elődjeiről.

Van azonban egy más jelenség, egy más tapasztalat, a melyet semmiképpen se lehet se kellemesnek, se örvedetesnek vagy megnyugtatónak mondani. Általános témája a professoroknak az a megfigyelés, hogy a pedagógus eredményes mun-

kájának egy nagyon fontos föltétele: a *tekintélytartás* művészete, a mi soha se volt könnyű mesterség, ropantul megnehezedett. A jó pedagógusnak mindenkor jó pszichologusnak is kellett lennie, de minden tekintetben kiváló professorok is kénytelenek konstátálni, hogy a pedagógusnak az a kémiai munkája, a mely szigorúságot és jóindulatot úgy vegyít, hogy a hatása vonzódással és tisztelettel zománcos respektus legyen, egyre szövevényesebb és nehezebb.

Ez a jelenség nem megmagyarázhatatlan. Erkölcsiekben a forradalmak divatjának korát éljük. És minden forradalom természetesen tekintélyek ellen tör, a mely tekintély nemesek személy, hanem elv, szellem, fölfogás vagy tétel is lehet. Ezt, az ilyen forradalmat *revizionnak* hívják. Távol áll tőlünk, hogy munkája és törekvése erkölcsét tagadjuk. A világ halad és változik. Természetes munkája minden új kornak, hogy szemlét tart a régi berendezésnek, megnézi, hogy a változott viszonyok között mi fontosabb és mi kevésbé fontos az ő számára, mint a milyen volt azelőtt és e szerint adja meg neki rangját az új berendezésben. Ez az új *értékmegállapítás* természetes és köteles munkája. Elmaradhatatlan velejárója a haladásnak.

Nagyon természetes, hogy egy csomó tekintély minden ilyen revizionban áldozatul esik. A mi megszűnt értékesnek és hasznosnak lenni, az tiszteletlen és tekintélyben is megcsökken.

De a tekintély ellen való küzdelem soha se lehet egy általános hadakozás minden ellen, a mit az emberek tiszteletré méltónak tanultak: mert az emberiségnek vannak örök élethez hivatott kultuszai, a melyeket minden lelki és erkölcsi haladás csak még erősebbé tehet. Bizonyos értéket minden kor okvetlenül kell, hogy elismerjen értéknek, tehát tisztelje az adózók személy szerint azoknak, a kik az ilyen érték kiváltságos mértékével áldattak meg és hivatás szerint azoknak, a kik az ilyen értékeknek az emberiség életének forgalmába való belevitelén dolgoznak. Vagyis

A nagyvendéglő és környéke, hol most fabarokot építenek.

A községháza.

A TÜZVÉSZ ÁLTAL ELPUSZTÍTOTT RIMA-KOKOVA.

mindig meg fog maradni úgy az egyéniségek, mint a hivatások kultusza, sőt a tekintély tisztelete annál általánosabb és szélesebb terjedelmű lesz, mennél inkább megadja a demokratikus fölfogás terjedése és megiszatálása minden haszonnak és kiválóságoknak az elismerését.

Minden tekintély merev és fanatikus megtartása csak a revíziós törekvések kezdetleges és zavaros állapotát bizonyítja és nagyon érthető a pedagógusok aggodalma és nyugtalansága, mikor ösztönösen, kritika nélkül, tünnet módjára ott jelentkezik, a hol soha se lenne szabad jelentkeznie. Mert ha van tekintély, a melynek meg-homályosulnia és elomlania soha se szabad: az iskola és a tanítási bizonyára ilyen.

A kik — az orvososságval nem szolgálhatván a szomorú jelenségnek — legalább vizsgálatással kívánunk kedveskedni: Angliára utalnak. Emlégetik, hogy az angol gyermeknek minden szabad, tehát az angol gyermek se ismer tekintélyt. A kik így beszélnek és így okoskodnak, azoknak a tájékozottsága nagyon kétes értékű, a logikája pedig egészen hamis. Való, hogy az angol gyermekbe óriási önértékzet nevelnek bele, de a szabadság egyénisége ott annyira kialakult, annyira pallorozott: hogy soha visszasságokba nem téved. A szabadság egy gentleman, irta egy angol publicista, tehát soha se tesz olyasmit, a mi egy gentleman gondolkodásához illetlen és méltatlan. Teljes öntudatában van összes emberi jogainak és mitől se tartózkodik jobban, mint attól, hogy azokat másban nem respektálva, a maga birtokában is kétséssé tegye.

Az angol pedagógusnak tehát az érdemes, mert erkölcsi tartalommal teljes tekintély tekintélyének megóvó munkájában könnyebb a dolga, mert abban biztos lehet, hogy a mit talán abban a tekintetben az iskola nem végezhetett el teljes sikerrel, majd elvégzi a társadalom. Az angol társadalom példátlanul kialakult berendezése senkinek se enged meg és senkitől se tűri el az általa hiteltelített értékek negligálását, lebecsülését vagy meguntatását. Angol író írta, hogy «kifosztott és

koldus-szegény az a társadalom, a melynek nincs vagy kevés olyan morális értéke van, a melyet minden férfi ökle és minden asszony érzékenysége őriz». És az angolok valóban vigyáznak is rá, hogy megmaradjon tiszteltnek mindaz, a mit az élet tisztelni valóknak megbizonyított. Semmiféle kultuszuk se kell valának lennie, de a legvakabb ember mégis csak az, a kinek a szeme semmiféle tisztelni érdemeset nem lát a világban.

Szigma.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Versek. A múltban, de nem szűnőben lévő idej nyár nem volt semmivel sem szegényebb a többi versek könyvek doigában. Úgy látszik, a nyilvánosság elé törekvő versíróknak nincs szezója, vagyis szezójuk minden évszak s a minőségben sines lényeges különbség: csekély kisebbség, a könyvekből, a sajtóból már ismert költőket nem számítva, alig egy-két versükön maradt a kritika rostájában, a többi áthull rajta és elkajja az idő szele. Néhány ilyen könyvet hadd tüsszünk most bokrértába, hogy legalább egészen említés nélkül ne hulljanak a feledésbe. Bodnár István nem egészen új ember: szűkebb körben bizonyára van elismerő publikuma is, ha jól emlékszünk, könyvei is jelennek már meg. Új könyve, melynek az Alkonyat címet adta, semmi esetre nem fogja nevét a nagy irodalmi nyilvánosság felszínére emelni, de nem fogja tőle elidegeníteni sem azokat, a kik eddig szívesen olvasták verseit. Nagy halom verset gyűjtött össze könyvében, mindenféle fajtaból, apró lírai dalokat, hosszabb lélekzetű, ódaszerű verseket, kisebb-nagyobb elbeszéléseket hol népies hangon, hol modern hangon. A hangja nagyon változatos és minden változata egy-egy irodalmi hatás eredménye. Ezt a sok verset nem köti egybe valami határozott, erős egyénisége, ezért nincs is reliefjünk, nem is tesznek mélyebb benyomást. Van néhány kedves vers, van sok közepszerű, akad egészen rossz is, de nincs egy se, a mely igazi erővel, a művészi egyéniség hatalmával fogja meg. — Egységesebb képet adnak, de szintén erősebb egyéniség nélkül való Cs. Janda Matild versei. Szerelmet énekel többnyire, de van figyelme más dolgokra is, különösen a szegény ember, a proletár sorsa indítja meg. Formája elég sima és folyamatos, de minden

eredetiség nélkül való, a mondanivalói sem ismeretlenek előttünk, s így tartósabb hatást ez a könyv nem tesz. — Még ennyi jót sem lehet mondani Tamás Ernő versairól, melyeket Baby lábainál czimben adott ki. Mindjárt a könyv legelején ilyen strófa üti meg a fülnket:

Május utolsó délutánján Ismerkedünk meg mi ketten S magácskával az erkélyen pár Perceig egyedül lehettem.

A ki ilyet le tud írni, abból aligha lesz valaha költő. S a kötetke többi része is ezt bizonyítja: csupa epedő szentimentalizmus, alig valami élet és semmi művészet. — A minduntalan prózába tévedés folytonos példát nyújtja Andriška Károly Labdarózsa című verseskönyve is. A hangot többnyire magásra fokozza, de nem győzi túdóval s így harmónia helyett majd mindig rekedt kiáltozás lesz belőle.

A modern vallás. Kisebb méretekben, de mintha újra fel akarna éledni a hitviták kora: a vallási kérdések ismét érdeklik az embereket, a mi nemcsak a közéletnek látszik meg, hanem az irodalomban is: szokatlan sürűn jelennek meg az olyan könyvek és iratok, melyek a vallás dolgaival foglalkoznak. S érdekes dolog — annak a jele, hogy a megféle vallási szervezeteket sokakat nem elégtének ki — hogy itt is, ott is olyan törekvése bukkanunk, a mely új vagy legalább nálunk eddig nem ismert szokásokra figyelmeztetnek, melyekkel a vallási életben érezhető bajokat ki lehetne küszöbölni. Ezen az úton térül a figyelem a buddhizmusra is: most rövid időközön a második könyv jelenik meg a buddhizmus propagálása céljából. Az egyikkel, a mely nagy tudományos apparátussal s igen jelentős személyi munka eredményeképp jelent meg, Lénárt Jenő könyvével nemrégiben foglalkoztunk; a másik most jelent meg s szerzője a Révkomáromi álnév mögé rejtőzik. Tendenciája az, hogy a buddhizmusra hívja fel az emberek figyelmét, mint a mely alkalmas volna arra, hogy a vallásosságra áhítókat lelket és a vallási dogmáktól idegenkedő kritikai szellemet egyaránt kielégítse, mert egyrészt nagyszerű erkölcsöt ad, másrészt nem állít fel dogmákat. Ebből a szempontból fejtegeti a szerző, sok érdekes gondolattal, de kissé talán dilettáns módon a kereszténység, az egyházpolitikát s végül a buddhista vallást. Az eféle kérdések iránt érdeklődők bizonyára sok érdekeset fognak találni a könyvben.

Új könyvek. A modern vallás. A XX. század vallásos mozgalmait, írta Révkomáromi. Budapest; ára 3 korona.

Alkonyat. Versek. írta Bodnár István. Garay Ákos rajzaival. Budapest, Singer és Wolfner; ára 3 korona.

Cs. Janda Matild versei. Budapest. Baby lábainál. Tamás Ernő versei. A költő kiadása. Budapest, VIII. Mária-utca 9; ára 2 korona.

Labdarózsa. Versek, írta Andriška Károly. Budapest; ára 2-50 K.

A «Jó Pajtás», Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja augusztus 27-iki számába Lampérth Géza és Benedek Elek irtak verseket, Sebők Zsigmond, Szivos Béla, Schöpflin Aladár elbeszélést, Sebők Zsigmond folytatja Dörmögő Dömötör tátrai utazását, Szoldos László folytatja regényét. A rejtjénnye, szerkesztői üzenetek teszik teljessé a szám rendkívül érdekes tartalmát. A «Jó Pajtás» a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negydedre 2.50 korona, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fill. Műtatványt nem kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal. (IV. ker., Egyetem-utca 4.)

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Dr. ATZÉL BÉLA törvényszéki bíró, 53 éves korában Gyulafehérváron. — Dr. KOVÁCSY FERENCZ, volt törantálmegyei tb. főorvos, 61 éves korában Rajeczfűrdőn. — Dr. HOMONAY FERENCZ, nyug. vasuti és körorvos, 71 éves korában Budapestben. — Péterfalvi MOLNÁR ELEK ügyvéd, a tolnai Pestetich grófi család uradalmainak ügyvédje, 89 éves korában Csáktornyaán. — Assakürthi és práznoezi PRÁZNOVSKY ACOST érseki uradalmi jószágigazgató, 59 éves korában Kalocsán. — Zilahai Kiss LAJOS ügyvéd, 62 éves korában Kolozsváron. — Lefkőzi Horváth BÉLA, 76 éves korában Tinnýben.

Öz. hetei BAKÓ JÓZSEFNÉ, szül. buji és nyirbátori Báthory Zsófia, 81 éves korában Szatmáron. — EDVI-LELLÉ VALÉRIA uróné, 73 éves korában Munkácsán. — TERSZTYÁNSKY ISTVÁNNÉ, szül. Lovrich Judit, 68 éves korában Szécsényben. — ÖZV. HOLCZY ARNOLDNÉ, szül. Skvőr Gizella, 64 éves korában Budapestben. — HANZSÉLY JENŐNÉ, szül. Jenő adóhivatali főellenőr felesége, 52 éves korában Budapestben. — RISSÁNTI JÓZSEFNÉ, szül. Sefcsik Gizella, a beszercebányai állami felsőbb leány-

iskola tanfőnöke, 38 éves korában Budapestben. — LOSONCZI FARKAS ILONKA, losonczi Farkas Kálmán és neje, szül. szepesi Kovács Ilona 9 éves leánya Nyiregyházaán.

EGYVELEG.

* Utazás a világ körül. Jager-Schmidt, párisi zszurnaliszta útnak indult a világ körül, hogy gyorsasági rekordot érjen el. Schmidtnek, ki Szibérián, Japánon és Észak-Amerikán át akar haladni, az óriás útat 63-nappal rövidebb idő alatt kell megtennie, hogy a kikötött feltételnek megfeleljen. G. L.

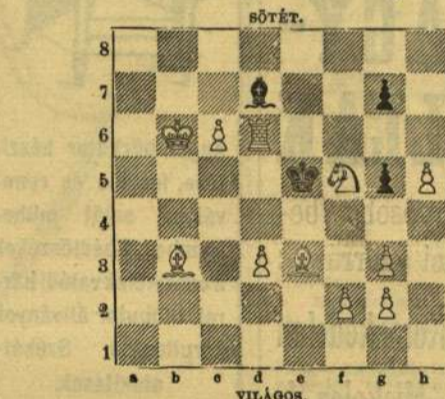
Tátrafüreden az egyre tartó, páratlan szép időjárás mellett a furdőnyen telepontján áll. A furdőnyen a konfetti-ünnepélyek, tánczenészek, tennis- és tornaversenyek szórakoztatják a nagyszámú közönséget és a turistafogalmat meg soha nem észlelt nagy arányokat öltött. A folyton tartó nagy érdeklődés mellett a Magas-Tátrában eszidőn rendkívül étlénk és hosszú utódány várható.

Valóságos látványosságzamba megy az a kiállítás, amelyet a Budapesti Keesárúcsarnok IX. ker., Köztelek-utca 4. szám alatt tart fenn. Felhívjuk az érdeklődők körök figyelmét ezen elsőrangú czég kiváló gyártmányaira.

Szeplős és pattanásos hölgyek és urak részére kizárólag a Diana-arczkrém és Diana-szappan bőrápoló- és széplítő-szer ajánlható. Ára 75-75 krajczár. Egyedüli készítő Erényi Béla Diana-gyógyszerára, Budapest, Károly körút 5. sz.

SAKKJÁTÉK.

2759. számú feladvány Schuster Zsigmondtól, (+)

Világos indul és a harmadik lépésre máttot ad.

A 2754. számú feladvány megfejtése dr. Frankensteinől. Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Vh7-f5! Fg4-f5 (a) 1. Vb5-b4 2. Sg4-e4 2. Sg4-e4 1. Vb5-b4 2. Vb5-b4

Helyesen fejtették meg: Marányi Lajos. — Geisz József és Stark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör». — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör». — Ludányi Antal. — Wyszogrodai Pál. — Beer Mór. — Gótló István (Budapest). — Kémeth Péter (Csenger). — Kintyó Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathegy). — Hoffbauer Antal (Lépevár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör». — Székely Jenő. — Mészáros József (Győr). — A «Zborói Társaság». — A «Kálcsai Katolikus Kör». — Vécsei Miklós (Zircs). — Uj. Hubay Bertalan (Bodas-ujfak). — A «Dunaföldvári Egyenlőségi Kör» (Dunaföldvár). — Barcsa Mihály (Böröndvár). — Csolnoki István (Hajdúhadház). — A «Lébényi Gazdasági Kaszár» (Lébény). — Lusztik János és Szivák János (Alberti-irta). — «Csengeri Kaszár» (Csenger). — Király Mihály (Zenta). — Kun Ruzsó (Temesvárd). — Budai Sakkotársaság (Budapest). — Patkó Imre (Tálpas).

Szerkesztői üzenetek.

Szomorú ósz. Falak közt elsrít. A formátlanúságuk, egész dilettáns kidolgozásuk mellett is van bennük valami hangulat, a mi kiemeli őket a beérkezett versek tömegéből. Közölni azonban mégse valók.

A levél. Ennyi kevés mondani valót nem kellene ilyen bőbeszédűen elmondani. Ennyiből lehet, hogy egész tőrhető nyolc-tíz sor lehetett volna, de ilyen hosszú lében egészen megfull.

Te. Hogy szeretlek. Levél. Banalitások, elég rutinosek, de gyakran mégis megbeszélő technikával megírva.

Esti hangulatok. Szó, csupa szó, mag nélkül.

KÉPTALÁNY.

A 31-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Hét csillagból áll a gönczöl szekere.

Felolós szerkesztő: HOLTAY PÁL.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Beátaudoda-n. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Menyasszonyi ruha - selyem minden színben, méterenként 1 K 35 f-től feljebb. Bőr- és vámmente a megrendeléshez szállítva. Gazdag mintagyűjteményt postafordultával küld. HENNEBERG selyemgyáros Zürich.

Oly hölgy vasszőrpárlá-lilomtejszappant használja. — Egyedüli gyártó: Bergmann & Co. Tetschen a. E. Darabja 80 fillérről minden gyógyszerárban, drogeriában és illatszertáraszkedésben sth. kapható.

KOCSIÁRUCSARNOK BUDAPEST, IX., Köztelek-utca 4. sz. A monarchia legnagyobb koc-iraklára. * Árjegyzék ingyen.

Technikum Mittweida Igazgató: A. Holtz, tanár. (Száz királyúg.) Magasabb technikai tanítást az electro- és gépészeti mérnökök részére. Gázolom felismerő electrotechn. és gépészeti laboratóriumok. Tanulmányi műhelyek. 3610 hallgató a 30-ik iskolaévben. Program stb. díjtalanul a tiltkárág által.

Lohr Mária (Kronfus) cipőke-, vegytisztító-, kelme-festő-, szőnyegperoló- és szőrmegővő gyári-intézet. * Telefon 67-08. Budapest VIII. kerület, Baross-utca 85. szám.

Urak, hölgyek és gyermekek érdeke, hogy cipészükségletüket Székely és Tsa cipőraktárában Muzeum-körút 9. szeressék be. Kérjen árjegyzéket.

SALVATOR kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás vese- és hólyagbajoknak, köszvényél, cukorbetegségrél, vörhenyél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitűnő hatású. — Természetes vasmentes savanyúvíz. Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipőci Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

+ Soványság. Szép, tel. testi omokt, gyönyörű keblét overheta törvényileg védett. «BÜSTERIA» erőporunk által, arany éremmel kitüntetve: Párisban 1900, Hamburgban 1901, Berlinben 1903. Hízás 0-8 hét alatt egész 30fontig. Szigorúan szűlő, nem ámitás. Számos köszönetnyilvánítás. Dozsa használati utasítással 2.75 K. A pénz postautalványon beküldése, vagy utóvét mellett, beleértve portó is. Hygienische Institut Dr. Franz Steiner & Co., Berlin 57. Königrázerstr. 35. Letkati Magyarországra: Turók J. gyógyszerár Budapest, VI., Király-utca 12. szám.

Fiókok: IV., Keosztomó-utca 14. IV., Ekt-út 6. sz. V., Harmenod-utca 4. VI., Andrássy-út 16. sz. VI., Tere-kerút 30. sz. VIII., József-körút 2. sz. Árp. 1907.

Svájczi selyem a legjobb! Kérjen fekete, fehér vagy színes újságánakból mintákat: duchesse, voile, satin, soupie, tafetas, crêpe de chine, colonne, côtelé, mousseline 120 cm. széles, méterenként 1.20 E-től kezdve. Babaknak, bizalmasok stb.-nek való bárszony és peluche, ugyancsak himzett blúzok, valamint balzám-pamut-vászon- és selyemhát. Mi csak garantáltan erős selyemöveket adunk el vám- és portómentesen közvetlen magánvevőknek. SCHWEIZER & Co., LUZERN U 23 (Svájc.) Selyemkivitel. Királyi udvari szállító.

A legjobb és lepszabb gummy eső Képenyegek kaphatók az Egyesült Regyona-áru Gyárak Harburg-Wien ez előtt Menier J.N. Reithoffer keraklárában BUDAPEST Telefon 68-54. VI. Andrássy-út 6.

Kiapadhatlan forrása az erőnek mindazokra néve, akik bágyadtak és törődöttek, idegesek és erélytelenek, akiknek munkabírását szellemi vagy testi túleröltetés bénította meg, vagy akiknek ellenállását kórágy vagy súlyos kedélyáttalom ingatta meg, a Sanatogen 14000-nél több orvos és orvostanár minden művelt államból kitűnő véleményét mondott a Sanatogenről. A tartósan emelkedő kereslet, valamint számtalan lelkes levél is igazolja, hogy százerek levél is nyerik erejük megújítását és testi és szellemi munkabírásuk javulását a Sanatogenről. Kapható minden gyógyszerárban és drogeriában. Ismertető fizetett ingyen és bérmentve küldenek Bauer & Cie, Berlin, SW 48.

Női Felső Kereskedelmi Iskola Pozsonyban. Erőteljes vizsga. Állás-követés. Internátus. Értékelést kívánatra küld AZ IGAZGATÓSÁG.

VALÓDI ÉKSZERÉK EZÜSTRENDÉK, ÓRÁK, DISZTÁROVÁK STR. GYÁRI ÁRON BESZERELHETŐ ANGOL RENDSZERŰ FIZETÉSI MÓDOKTAL MELLETT SÁRGÁ JÁNOS ékszerész és módvándó BUDAPEST, KOLOZSVÁR, Kispó-út 6. sz. Fiók: Mátlye kir. út 12. Képen árjegyzék ingyen.

KufeKe Gyermeknek és felnőtteknek. Serravallo kina bora vassal Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabban kitünt Erősítőszere gyengédek, vérszegények és labdadózók számára. Etvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. Kitűnő iz. 7000-nél több orvosi vélemény. J. Serravallo, cs. és kir. udv. szállító Trieste-Barcola. Vásárolható a gyógyszerárakban feltételes ivergekben. K 2.60, literes ivergekben K 4.80.

Neuraszhol lörv. védve. Leghatásosabb erősítőszere nemi neurasthenia esetében. Külső használatra. Biztos siker! Ára ivergenként 12 korona, orvosi használati utasítással. Kapható a földrakúsiónd: Apoth. zum goldenen Hirschen Wien, I., Kuhlmarkt és minden gyógyszerárban.

A modern Hölgy Nem kellene elmulasztania a legmagasabb körökben bevezetett, általánosan használt, mert hatásként hámulatos: Paradisia az előkelő hölgyvilág arczkréme és sz. Marmora mandulaliszt, kedvelt mosdópor szappan helyett. — 3.50 K. Anonyme rizsvirág-pouder, válogatott finomságu, kellemes, föltétlenül tisztá, fehér vagy testszínből — — — 6 K. Kapható: Cs. és kir. főhercegségi udvarok szállítói. M. & Mme CZARTORYSKI kosmetikai intézet. Bpest, Szervita-lér 4.

Van kis béréje? Akkor válassza annak gyengéd és érzékeny bőre ápolásához a legjobbat. Babymira-krem-nek nevezik ezen az orvosok és szülészök által igen gyakran ajánlott gyermekkenőcsöt, mely vörös és nedvesség által felrepedt bőr, bőrkütiések, valamint sömörné, azonnal fájdalom-csillapító és gyógyító hatást idéz elő. — Ezen Babymira krém annál is inkább jobban ajánlható, mint a szórópor, mivel utóbbi használata által a légzési szervek szenvednek. Egy doboz ára 60 fillér. Kapható minden gyógyszerárban vagy az egyedüli készítőnél: Brodjojin H. Zrinyi gyógytár Zágráb, (Zagreb).

Ez az, a mit én akarok:

„Palma Kaucsuk Cipősarok”

Rozsnyay
SERAIL
pipere-
külön-
gességei

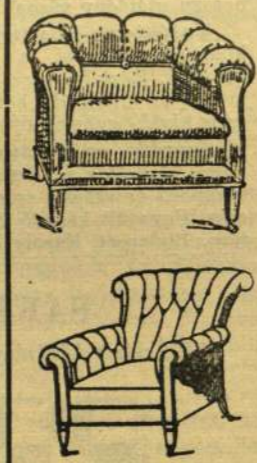

kipróbált, közkedvelt és igen elterjedt szerek — **Serail-
arozkenőcs** kiváló hatásművelő, az arozot fehé-
riti és bárszínűvé teszi. Kis tégely 70 fillér, nagy
tégely 1 korona 40 fillér. — **Serail-krém** nappali
használatra 1 korona. **Serail-hajszesz** hajhullás és
korpaképződés ellen. Kiváló hatású. Hajnövést elősegíti.
1 üveg 1 korona 50 fillér. — **Serail-puder**. Kétféle
pipere-por fehér, rózsaszín és krém színben. 1 doboz 1 K.
Serail-szappan 1 drb 60 fillér. — **Valódi epeszap-
pan** 1 drb 80 fillér. — **Serail-szájvíz** 1 üveg K 1.50.

Kapható **Török József** gyógyszerüzében Budapesten és
Rozsnyay Mátyas győgytárában, **Arad Szabadság-tér.**

**BŐR-
SZÉK
IPAR**

KENDI ANTAL
Budapest, IV. ker.
Semmelweis-u. 7. sz.

**ÁGY-
TOLLAK**

Legelőnyösebb be-
vásárlási forrása:
Magyar Kereskedelmi
Vállalat, Miskolc 4.

Tessék árajánlatot kérni!!!

HALTENBERGER
ruhafestő és vegytisztító **KASSA**

Lelkiismeretes, gyors munka! Kiterjedt postaforgalom.
Külön osztály gyászruhák festésére. Gallér-, kezelő-
tisztítás (naponta átlag 24.000 darab). :: :: :: ::
Tessék prospektust kérni.
Postacím: Haltenberger Béla postafiókja, Kassa.

Margit-crème

a főrangú hölgyek kedvenc szépség szerzője, az egész
világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés
összeállításában rejlik, a bőr azonnal felveszi és ki-
váló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető.
Mivel a Margit-crémet utánozzák és hamisítják, tessék
eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert csak
ilyen készítményt vállal a készítő mindennemű
felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan, zsírtalan,
vegyszermentes készítmény, amely a kűtfőzőn általános
leltűnést követeli. **Ára 1 K. Margit-szappan 70 fill.**
Margit-puder 1 kor. 20 fillér.

Gyártja Földes Kelemen laboratorijuma Aradon.
Kapható minden gyógyszer-, illatszert- és drogeriában.

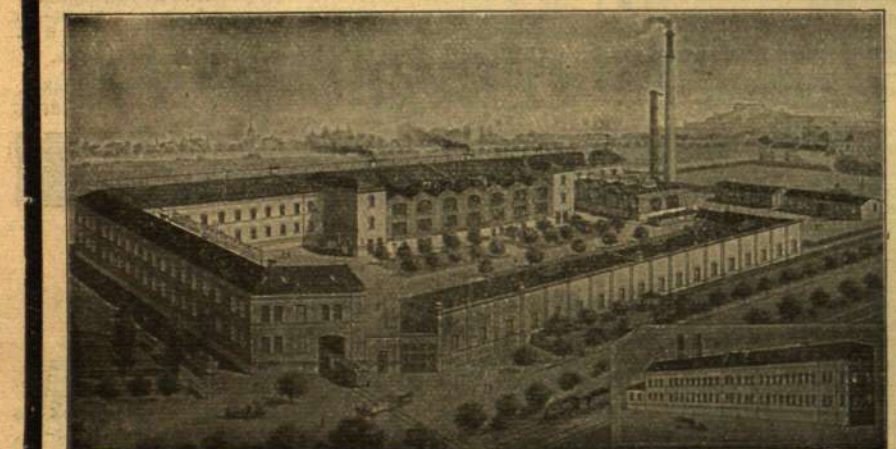
**NE VEGYEN SZIVATTYUT,
FECSKENDŐT**

Központi Szivattyú és Gépjármű Vállalat-tól
Budapest, VI., Csengeri-utca 39. Telefon 47-52.
Elsőrangú honi gyártmány. :: Olcsó árak.
A Bpesti Szivattyú és Gépgyár R.-T. gyárt. főelárúítótelepe.

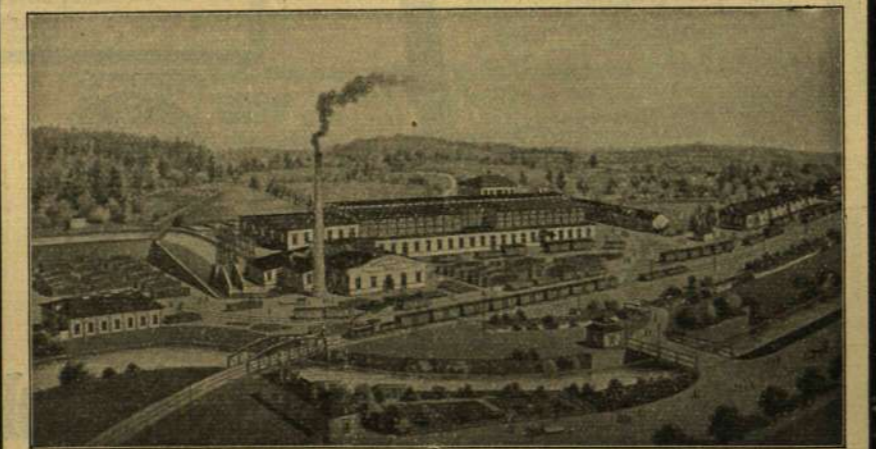
**Modern szerkezetű
GÉPEK ÉS FORMÁK**

cementárak előállítására.
Falazótelep-gyártó gépek, tetőcserep-
gyártó gépek, irtómű-gyártó gépek, lépcső-
betonozó, stb. formák, terrazzo és járdá-
lap prések, garnitoidlap berendezések,
habarcskeverők, kotrók, stb.
Dr. Gaspary & Co.
gépgyára Markranstätt Németország.
Kérjük gyárunkat meglátogatni.
228. sz. brosjura ingyen.

DAVID KÁROLY és FIA
dobozáru- és faanyaglemezz-gyár részvénytársaság.

Napi gyártás **500,000** doboz, — 150 lóerőre berendezett
gép. — 600 munkás.

Szállít évente 200 vagon szürke, barna és fehér lemezt.
500 lóerős gép vízierőre. 300 lóerős gőzgép. 200 munkás.

Sürgőnycím: **„CARTONAGE”** Közp. iroda: **Budapest, I., Mészáros-utca 58.** Telefon: 41-48. szám.

Lehetetlen,
hogy csak egyetlen
egy cipész is, mint
mérvadó szakember
mást mondhatna,
mint azt, hogy jó
gummisarok csak egy
léteznek és ez az

“O’Sullivan’s”
gummisarok.

Miért? Mert SULLIVAN leg-
tartósabb és a legökéletesebb,
amellett kellemessé teszi a já-
rást, finom és rugékony.

Kapható minden
szakbavágó
üzletben.

YVONNE de TREVILLE
világhírű operáénekesnő
nyilatkozata
a Dr. Biró-féle
Havasi
GYOPÁR-KRÉMRŐL.

massimale Biró
Il mio nome è Yvonne
de Treville. Ho usato
per anni il Gypar-Creme
e ho visto che mi ha
conservata giovane
e sana. È un prodotto
meraviglioso.
Yvonne de Treville
Nobilissima

(Fonti francia levél magyar
fordítása.)
Köszönöm a küldött
Havasi **GYOPÁR-KRÉMET,**
amelyet használtam és
szívesen ajánlom. Kiváló
minősége nem mindennapi.
Yvonne de Treville.

Dr. Biró-féle törv. védett
Havasi
GYOPÁR-KRÉM
a legkifinomultabb
arcszépítőszert, szepítőt és
májfoltot bámulatosan el-
távolít. Teljesen ártalmatlan.
Nagy tégely 1 korona,
mosdóvíz 1 kor., szappan
70 fillér, puder 1 korona.

Fő-aktár:
WOLF GYÓGYTÁR
Kolozsvár.
Budapesten kapható:
Török győgytár Király-utca
Opera „Andrássy-ut
Hunnia „Erzsébet-körút 56
valamint minden nagyobb
vidéki gyógyszerüzében és
drogeriában.

Riessner Kályhák

Phönix-
folytonégők
Egészségi szempontból
legkifinomultabb rendszer.
Eredeti biztonsági szabályzóval.
Gázklímák és robbanások
kizárva.

Pluto
az új rendszer.
A fűtési szakma terén éveken
át tartott tanulmányozások
kimagasló eredménye.

Fortuna

Ringeisen Testvérek, Budapest, Hold-utca 21.

**WÁGNER
MANÓ**
tan- és nevelőintézete
Rákospalotán, Budapest mellett.

Nyolcz osztályu
főgimnázium nyilván-
ossági és erőttség vizsgák
tartási joggal. — Nyilvános
polgári fuiskola.
:: Lelkiismeretes felügyelet.
Alaposa oktatás. Jó ellátás.
Kifinomult tanterv. Alapvető is-
mételtetés. Nagy arányos
kert és játszótér. A tanulók
lehetnek bennlakók és fel-
kosztosok.

Kivánságra ismer-
tetést küld az igaz-
gatóság. Rákos-
palota.
(Vasuti állomás. —
Posta. — Távirde.
Telefon.)

Korszakalkotó találmány!!!
Sérvben
szendvedők különös
figyelmét felhívom
cs. és kir. szab. pneu-
matikus polottá-
val ellátott sérvkö-
tőimre. Ezek az egye-
dül kötelek, melyek
teljesen fájdalom
nélkül viselhetők,
mert a pneumatikus
polotta a legerősebb
rugó anyagát is
érzékteleen teszi
és a legérősebb és a leg-
nagyobb sérvet is fáj-
dalmatlanul és teljes biztonsággal vissza-
tartja. Ezernyi elismerőlevél a legelőkelőbb orvo-
soktól és tanároktól. Képes árjegyzéket ingyen
és bérmentve küld.

KELETI J. cs. és kir. szab.
sérvkötők gyára
Budapest, IV., Koronaherceg-u. 17.
Alapítva 1878. Telefon 13-76.

Diana

fogkrém

szaktekinélyek véleménye szerint
a legalkalmasabb fogtisztítószert,
mely a lerakódott fogkövet (fogpe-
nész) legrövidebb időn belül eltűn-
teteti és a fogakat kávéto fehérre teszi.
A **DIANA-FOGKRÉM** ára 50 fillér.

Diana - krém
és
Diana-szappan

használatja teljesen elegendő, hogy
vörös arca, vörös orra, vörös keze
hőfehér, tisztá és finom legyen és
a csunya bőrbántalmaktól, valamint
szepítőtől és pattanástól a legrövi-
debb idő alatt megszabaduljon ::

Diana-puder

teljesen ártalmatlan szerekből van
összeállítva, az arcon egyenlete-
sen tapad és szabad szemmel
teljesen láthatatlan.

Egy üvegtégely **DIANA**-crém (nappali
és éjjeli, vagy csak éjjeli haszná-
latra) 1 korona 50 fillér.
Egy nagy drb **DIANA**-szappan K 1:50.
Egy nagy doboz **DIANA**-puder szarvas-
bőrrel együtt (fehér, rózsaszín vagy
sárga színben) 1 korona 50 fillér.

Diana - sósborszesz
nélkülözhetetlen házszer.

Az itt felsorolt készítmények eredeti áron
mindenütt kaphatók!
Eladási központ: **DIANA**-árnosztály, Budapest,
VI., Teréz-körút 22. szám. Telefon 117-06.

AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED UTÓDA

ELEK ÉS TÁRSA r.t.

Budapest, IV., Károly-körút 10. szám.

Nagy képes fénykép- és optikai árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve

Szállítjuk árfelemelés nélkül kényelmes havi lefizetésre.

Külön kikötés esetén, a meg nem felelő áru, 3 napon belül sértetlen állapotban minden kötelezettség nélkül visszaküldhető. Fenti feltétel az egyetlen biztosítéka az előnyös vásárlásnak, úgy ár mint minőség tekintetében.

„Lilly“ női reticule-kamara.

6x9 lemez és filmsomaghoz, kettős kihuzat.
Legfinomabb bőrthuzat.
Legújabb Mígdet-zár pillanat- és időfelvételre.
Iris fény szabályozó. — Kiugró kereső, függőleges- és hosszfelvételre. — Fémrészek finoman nikkelezve.

123. sz. Extra Rap. Ap. náttal	f: 8 K	78.—	Havi 4.—
124. sz. Extra Rap. Apl. náttal	f: 7 K	81.—	Havi 4.—
3 fémkazetta tokban		K 6.—	
1 filmsomag-kazetta		K 7.50	

Havi részlet K 4.—

Ujdonság! Ujdonság! „Hungária“ klappkamara.

Legújabb Vario zár, idő- és pillanatfelvételre 1/200, 1/125, 1/100, 1/80, 1/60, 1/50, 1/40, 1/30, 1/25, 1/20, 1/15, 1/10, 1/8, 1/6, 1/5, 1/4, 1/3, 1/2, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 15, 20, 25, 30, 40, 50, 60, 80, 100, 125, 150, 200 másodperc. — Iris fény szabályozó. — Kettős kihuzat hajtó csavarral a hátsó lencse használatára. — Finoman mintázott bőrthuzat. — Fémrészek finoman nikkelezve. Kettős kihuzat. 9x12 cm. lemez és 8x10 1/2 cm. filmsomaghoz. Kettős kihuzat.

Árak 3 fémkazettával tokban	Fényerő	Gyújtótávolság	Vario autom. zárral K	Havi részlet	Iso-Sektor zárral K	Havi részlet
100 sz. Rodenstock Extra Raplapl. ...	f: 7.7	135	78.—	4.—	90.—	4.50
101 sz. Rodenstock Hemi anastigmat ...	f: 7.2	135	85.—	4.50	95.—	5.—
102 sz. Rodenstock Tripl. Anast. Trynar	f: 6.8	150	90.—	4.50	100.—	5.—
103 sz. Rodenstock kettős „Eurynar“	f: 6.8	135	100.—	5.—	110.—	5.50

3 külön kazetta tokban 6.— K, 1 filmsomag-kazetta 8x10 1/2 cm. 8.50 K, 1 filmsomag-kazetta 9x12 cm. 9.— K, 1 elegáns váltáska 7.— K.

Laposkamara „Globus“

Nagysága ca. 3.5x12x15.5 cm., sulya ca. 800 gr. 9x12 lemez és 8x10 1/2 filmsomaghoz. Legfinomabb bőrthuzat. Ibo vagy Koilos zár. Iris fény szabályozó, forgatható briliáns kereső vízszint-mérővel függőleges és hosszfelvételre. Kettős kihuzat a hátsó lencse használatára.

Szám	Az árak három fémkazettával tokban értendők	Fényerő	Gyújtótávolság	9x12		10x15		13x18	
				Ibo	Koilos	Ibo	Koilos	Ibo	Koilos
104	Rodenstock Extra rap. Aplan.	7.7	135	116.—	132.—	140.—	150.—	150.—	170.—
105	„ Hemi anastigm.	7.2	135	122.—	135.—	145.—	155.—	155.—	175.—
106	„ Triplanast. Trynar	6.8	150	132.—	144.—	150.—	162.—	162.—	182.—
107	„ Kettős anast. Eurynar	6.8	135	140.—	155.—	160.—	172.—	172.—	192.—

3 külön kazetta tokban 6.— K, 1 filmsomag-kazetta 8.50 K, 1 váltáska 7.— K.

Fizetendő 20 egyenlő havi részletben.

„Hungária“ utazókamara.

Ezen kamara valódi amerikai diófából készült, homályosan fényezve, kettős kihuzattal, a forgatható kupalaku fújtató borsarkokkal van ellátva, kettős fogas hajtósavaz, erős fémveretek.

Sz.	Árak 3 dupla kazettával	13x18	Havi részlet	18x24	Havi részlet
111	Zár, objekt. és állvány nélkül	70.—	3.50	90.—	5.—
112	Redőnyzár, állvánnyal Rodenst. Extra rap. Apl. f: 7.7	125.—	6.—	170.—	8.50
113	Rodenstock Eurynárral f: 6.8	160.—	8.—	218.—	11.—

Hensoldt prizmás látcsövek.

„Stereo Walker“ Mechanika:

Fokozott fényerő nagyobb objektívek alkalmazása által. Kiszélesített látókör új orthoscoop okulárokkal, megátolva a képnek a színek felé való eltorzulását. Az egész látókörre kiterjedő éles látása a plasztikusan kidomborodó képnek.

Térfogat és súly tetemesen kisebb. Fokozott szilárdság. Főtest és izület egy darabból öntve. Időjárattól védett, por és nedvesség behatolása kizárva. Éles látásra való beállítás.

„STEREO WALKER“	Nagyítás	Ára K	Havi részlet	HENSOLDT „STEREO“	Nagyítás	Ára K	Havi részlet
6x	170.—	8.50		6 vagy 8x	145.—	7.50	
8x	180.—	9.—		8x	165.—	8.50	
12x	190.—	10.—		12x			

„STEREO“ katonai látcsövek, különösenálló képessége erős használat és időjárás ellen. — Stereo katonai modell sárga tokban öv-kengyellel, 6 vagy 8-szoros nagyítás 145 korona. Havi részlet 7 korona.

„HUNGÁRIA“ felszerelés.

Teljes felszerelés, legfinomabb áthuzatu klapp-dobozban, pontos beosztásokkal. Tartalom: 1 tet. lemez, 1/4 l. Hydrochinon előhívó, 100 gr. fixizáló, 1/4 l. fixizáló, 1 mérő 50 gr., 2 lemeztartó, 3 machécsésze, 1 lámpa, 1 másoló keret, 1 száritó állvány, 12 lap celloidin papiros, 10 karton, 1 tubus ragasztó.

Árak:

6x9 cm. K 14.— 9x12 cm. K 15.—
10x15 cm. K 20.— 13x18 cm. K 25.—
18x24 cm. K 32.—

„Hungária“ fémállvány.

Egy rántás, egy csavarás, egy forgatás, egy tolas elegendő az állvány felállításához és újból való összetételéhez.

5 részü hossz nyitva 124 cm. Összetolva 32 cm., sulya 600 gr. lapos fejjel K 24.—
6 részü hossz nyitva 129 cm. Összetolva 29 cm., sulya 700 gr. lapos fejjel K 26.—
5 részü magassága 150 cm., sulya 600 gr. gömbölyű fejjel K 24.—
4 részü magassága 126 cm., sulya 540 gr. gömbölyű fejjel K 16.—
4 részü leemelhető és forgatható fejjel K 18.—
Finom tok, valódi bőrből K 4.—

MEGRENDELESI IV.

AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED utóda
ELEK ÉS TÁRSA R.-T.-NÁL
BUDAPEST, IV., Károly-körút 10. szám.

Ezennel megrendelem az alanti árut korona értékben, fizetendő korona havi részletekben Budapestben Elek és Társa r.-t.-nél. Három havi részlet elmulasztása az egész számla összegét azonnal esedékessé teszi. Teljes kifizetésig tulajdonjog fentartva.

Jogomban áll az árut 3 napon belül sértetlen állapotban visszaküldeni.

Fizetendő Budapestben	kor.	fillér

Lakhely:
Célnév:
Név és foglalkozás:

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

36. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, SZEPTEMBER 3.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám Előfizetési feltételek: Egész évre — 20 korona. A „Világkronika“-val Félévre — 10 korona. negyedévenként 1 koronával Negyedévre — 5 korona. Külföldi előfizetéseket a postailag meg-határozott viteldj is esatolandó.

VADÁSZ MIKLÓS.

Régi csöndes hitem, hogy a képzőművészet alkotásairól ép oly lehetetlenség írni, mint a hogy meddő szöfecsérlés minden beszéd, a mivel a délben elköltött ebéd ízét próbálgatjuk visszaidézni. Hiszen azért jó ebéd-ről szívesen elbeszélgetünk, de nem veszszük észre, hogy legszuggesztivebb jelzőinknek is csak enmagunk számára van jelentősége.

A vonal, a szín, a forma emmagában él, en-maga által érvényesül és a legmodernebbül festő szó sem pótolhatja. Bármily finoman eldifferenciálódna is az esztétikus szakma-béli kifejezései, mégis csak kategórikus értékű jelzők maradnak azok a művészi munka egyéni kvalitásaihoz viszonyítva. «Széles eszetkezelés», «pasztózus előadás», «a vonalak ritmikája» — és más egyéb ilyen szépen hangzó boldonsá-gok ép oly kevéssé foglalják magukba a képző-művészeti kvalitásokat, mint a hogy az iskolás-gyermek egész bonyolult egyénisége vajmi kevéssé foglaltatik benne a 4-es, vagy 5-ös osztályzatban, a mit a tanár úr gömbölyű ha-tározottsággal rajzol a noteszében.

Elképzelem, hogy a művész milyen rezignált szomorúsággal hallgathatja a legáradozóbb méltatást is. A vízbefülő hallgathatja így a túlsó parton állók részvétalkáltásait: egy tenger vá-lasztja el őket; össze nem találkoznak sohas-m.

Vadász Miklós még jól járt. Ő grafikus: a papír fehérségén és a szén feketeségén által elmondja minden mondanivalóját. A midőn tehát a «Vasárnapi Ujság» minden műkedvelő igaz örömeire sorozatba gyűjti Vadász Miklós sok rajzát, magában e szöveg nélküli sorozat-ban a legelőnyösebb esztétikai méltatást nyújtja, a mit képzőművészet kivívhat magának. A re-produkció ördögös technikája ma már alig

VADÁSZ MIKLÓS A MŰTERMÉBEN. — Balogh Rudolf ílvétele